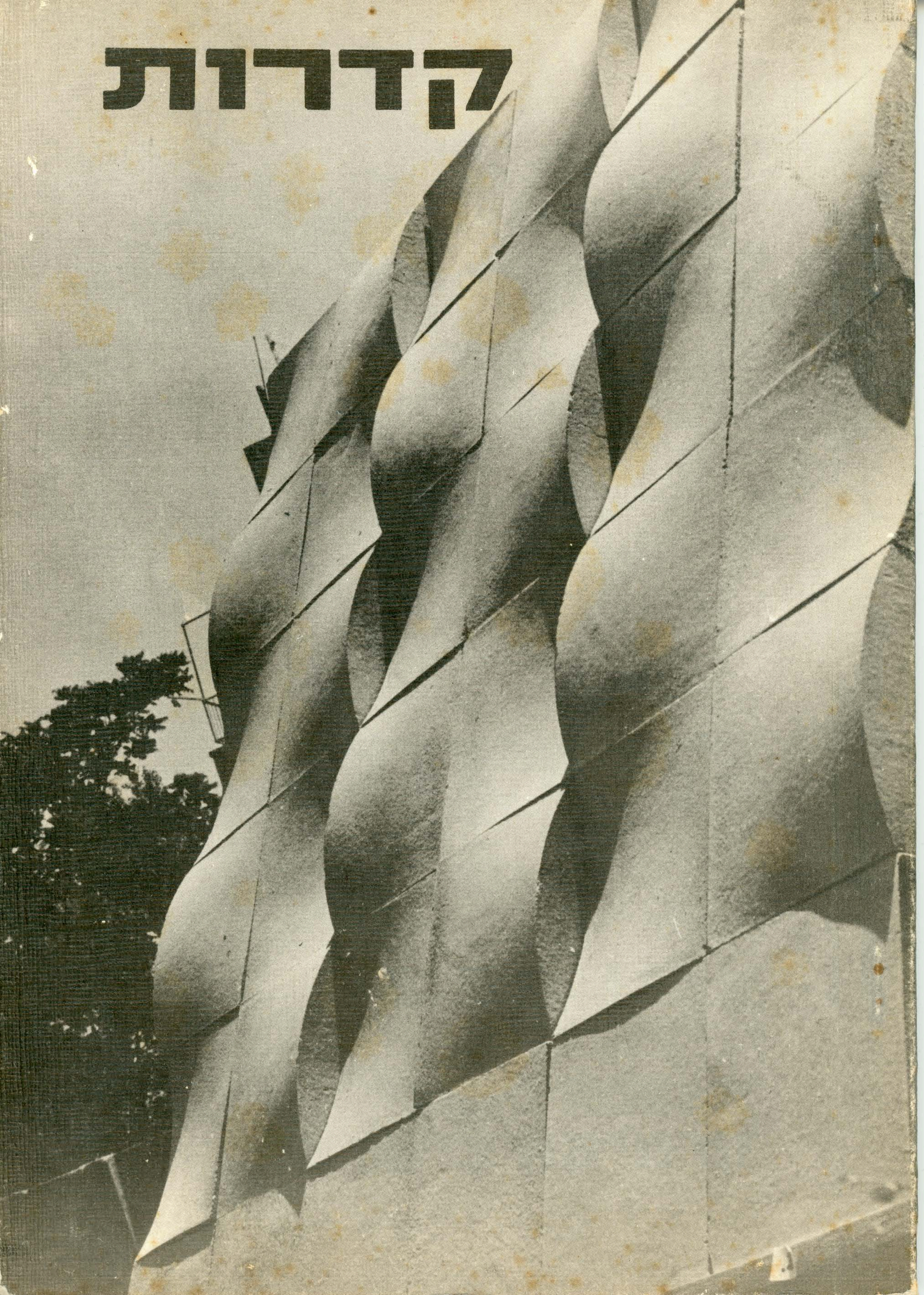

קדרות

קדרות

עלון מס. 5

אגודת אמני
קרמיקה בישראל

קדרות - עלון מס' 5

אגודת אמני קרמיקה בישראל

אוקטובר 1978

ראש השנה תשל"ט

עמוד

1	דבר המערכת
2	ברכות לבלומנטל
3-10	מחלקת הקדרות באקדמיה בצלאל
11-13	הרהורים למרץ 1978 / דוד כהן
13	על ההוראה / מקנזי
14	הרכבי גופים קרמיים בשמוש בבצלאל
15	זגוגים אחדים בשמוש בבצלאל
16-18	תכנית לבנית מטחנת כדורים / בנקיר
19-23	מתוך תערוכות חברים
24-35	מלון למונחים קרמיים אנגלי עברית / שולה מעגן

תמונת השער:

דגם לקיר, לבנה מודולרית, חמר חסין אש.
לחיצה במכבש, 1250° רדוקציה. שנה ב' בצלאל.

דבר המערכת

על מנת שעלון האגודה יהפך לעתון יותר חי, המספק מידע על הנעשה בתוכנו, והעונה על בעיות המטרידות חברים, הרינו פונים אליכם בבקשות והצעות מספר. ברצוננו לפתוח מדורים קבועים, כגון:

- א. מדור תערוכות: תערוכות חברים בארץ ומחוצה לה (סקר חצי שנתי)
- ב. רשמי מסע: טיולים וסיורים מעניינים שנערכו על-ידי חברים
- ג. שאלות ותשובות
- ד. טכניקות מענינות: אמנים המוכנים להתחלק עם כלל הקרמיקאים בטכניקות מיוחדות
- ה. עצות והצעות ליעול בעבודה.

על מנת לקיים מדורים אלה באופן שוטף, הנכם מתבקשים לשלוח לנו מידע בתוספת צלומים על תערוכות שקיימתם או הנכם עומדים לקיים בתחום ששת החדשים שבין עלון לעלון.

באם יש שאלות העשויות לעניין צבור רחב של קרמיקאים, שלחו אותן למערכת ונפנה אותן למוסמכים לענות.

על מנת לקדם החלפת ידע טכני בין חברים, ברצוננו להביא בעלון רשימות של קרמיקאים מתקדמים שהגיעו להישגים מעניינים העשויים לעזור לחברים לפתור בעיות. אנא, צאו מ"קליפותיכם" ושלחו לנו חומר מעניין.

מלבד כל אלה, אנו פתוחים לקבל כל מאמר ורשימה, שנדפיסה ברצון באם תהיה בעלת רמה ועניין, בתחום מעשי או פילוסופי - הנוגע לקרמיקה או לאמנות בכלל.

תפקידה של המערכת הוא לערוך עלון, ולא לכתוב אותו מא' ועד ת'. באין חומר להדפסה העלון בסכנה.

ברכות לבלומנטל

בימים אלה ימלאו עשר שנים לפעילותו של יוסף בלומנטל באגודתנו. למעשה, ידוע לכולנו, שאגוד הקרמיקאים ובלומנטל - חד המה. אלולא עקשנותו, התמדתו, סבלנותו ומרצו - לא היינו קיימים כאיגוד כלל. כל פעולות האיגוד ללא יוצא מן הכלל הן פרי יזמתו ועבודתו. הוא אשר יזם והקים את האיגוד במתכונתו, הוא מזמן פגישות קבועות ודואג לתוכנן התרבותי, הוא מכנס את מרבית הועדות, הוא יזם ויסד את עלון האגודה, קשר קשרים עם מוסדות במדינה ודואג לתמיכתם הכספית בנו, וכמו כן קשר קשרים ענפים עם מוסדות ואמנים בארצות חוץ.

כל הדואר המגיע לאגוד הקרמיקאים מגיע למעשה אליו ומוצא מענה אצלו. כל אורח או אמן מקומי הרוצה ביצירת קשרים עם קרמיקאים - פונה אליו וכל מי מבינינו שמטרידה אותו בעיה כל שהיא - החל בבעיות מסים, וכלה בקורסים, רכישת ציוד וכהנה וכהנה, אינו מהסס ופונה אליו.

בלומנטל ואשתו פתחו לפנינו את ביתם - כמרכז האגוד, וזאת במשך עשר שנים תמימות, מתוך התנדבות מלאה.

על כל אלה, נתונה לו תודתנו העמוקה. אנו מאחלים לך בלומנטל - ולנו, עוד שנים רבות של עבודה פוריה וספוק מתוצאות מעודדות !

מחלקת הקדרות באקדמיה לאמנות "בצלאל"

מלאו עשרים שנה לפתיחת מחלקת הקדרות בבצלאל. דרך ארוכה, מסטודיו קטן ודל אמצעים, לאקדמיה בעלת תנופה, רבת מכשירים וציוד, שוקקת "חיים קרמיים" ומגוונת מאד.

אין שעה יפה מזו להקדיש למחלקה מקום בעלוננו.

מאחר ומחלקת הקדרות באקדמיה לאמנות "בצלאל" היא למעשה המחלקה היחידה בארץ המכשירה קדרים מקצועיים - נראה לנו הקשר בינה לבין צבור הקרמיקאים - חשוב במיוחד, כדי ליצור קשר זה, להדקו ולסעפו - יש ללמוד כיצד בנויה המחלקה, מהן מטרותיה, למי היא מיועדת, מהי תכנית הלמודים וכיצד ניתן להזין את צבור הקרמיקאים בארץ בתוצאות המחקרים הנעשים בה, ובפרי קדומה המתמיד.

מאחר ולרשותנו עמד זמן מוגבל, לא ניתן לנו לערוך מחקר של ממש בנושא (מה שהיה מצריך ימים רבים של נסיעות ל"בצלאל", ולבוגרי המחלקה באשר הם). לכן, בחרנו להתמקד בשלושה נושאים עיקריים:

- א. סיור במחלקה עצמה על מנת להתרשם מדרך פעולתה, מצידודה, מחלוקת העבודה בין הכתות, ומשלב למודי האמנות הכלליים בלמודי הקדרות.
- ב. שיחה עם שתי המורות הראשיות: גדולה עוגן - ראש המחלקה, ולידיה זבצקי, על מנת לקבל הסברים ממקור ראשון על תכנית הלמודים, מטרות ומגמות בהוראה.
- ג. ראיונות עם מורים אחרים, תלמידים בשלבים שונים ובוגרים, לעשות מעין "חשבון נפש" על הרצוי והמצוי במחלקה.

פרק א: סיור במחלקה

מחלקת הקדרות של "בצלאל" נמצאת ברח' ירמיהו, היא פועלת כתא נפרד, עם מזכירות טלפון, מזנון קטן וספריה נפרדים, מעין ממלכה בתוך ממלכה. המקום פתוח למעשה עשרים וארבע שעות ביממה, כשלכל סטודנט מפתח משלו, ורשות לשהות במקום בכל שיעלה על רוחו. (וזהו כמובן הישג עצום, ויתרון לסוג עבודה המצריך שעות רבות של תנורים, ותהליכי עבודה ממושכים).

קומת הקרקע של המבנה בעל שתי הקומות - מוקדשת לאולם תצוגה מרכזי - שבו ויטרינות אחדות ובהן עבודות בוגרים ותלמידים, המוחלפות לעתים מזומנות. מלבד אולם התצוגה ישנה ספריה מרווחת, המשמשת גם כחדר סימינריונים, וכמקום לעבודה עצמית בתאוריה. מלבד אלה - מצויים שרותים שונים כגון: מלתחות, מזנון, מזכירות.

בקומה השניה מתרכזת הפעילות המעשית. אולם הכניסה הגדול הוא "לב" המחלקה, בו מצויים כל התנורים, והם מגוונים מאד: תנורי גאז, חשמל, לטמפרטורות שונות, כשכל אחד משמש למטרה מסויימת. באולם זה מצויים גם שולחנות לעבודות גדולות, עגלות עם עבודות מוכנות לשריפה, שולחן לעשית משטחי חמר. הרעיון המרכזי של האולם הוא - שכל התלמידים, מהכתות השונות - יפגשו, ויהיו מעורבים זה בעבודתו של זה.

סביב האולם המרכזי מצויות המעבדות השונות, וכתות נפרדות לכל אחת מארבע שנות הלמוד. לכל שנה יש חדר עבודה נפרד, ובכתות המתקדמות אף פינת עבודה אישית - ככל האפשר. יש חדר חמרים ומכונות להכנת החמר, וכל תלמיד מכין לעצמו את החמר הדרוש לו. בחדר גדול אחר - "ממלכת הגבס", בה מכינים את התבניות, יוצקים, לוחצים, או עובדים ב"ג'גר" לפי הצורך. קיים חדרון נפרד להדפסי משי על קרמיקה, ומעבדה לנסיונות והכנת גלזורות.

אפייני למחלקה - שהציוד גדל ומתחדש כל הזמן. אין קפיאה על שמרים, לומדים מבתי ספר אחרים בעולם, ומספרות מקצועית, ומוסיפים אם ע"י רכישה, ואם ע"י כניה עצמית מכשור מתוחכם ומתקדם.

פרק ב: שיחה עם גדולה ולידיה

מפי לידיה בקשנו לשמוע בעיקר על תכנית הלמודים. מתוך דבריה, וכן מתוך תכנית הלמודים המודפסת למדנו את הנתונים הבאים: הלמודים במחלקה עצמה, מתבצעים בשלשה מישורים:

1. עצוב בסיסי בחמר

החל בפגישה הראשונה עם החמר, מה נתן לעשות בחמרי הקרמיקה השונים, פתוח טכניקות מיוחדות, השלכות חדשות לטכניקות מסורתיות - וכלה בפיסול בחמר מקורות ההשראה: האדם והסביבה, ורעיונות הנולדים מעצם תהליך העשיה.

2. קדרות סטודיו

גלגל, עצוב כלים, טכניקות מסורתיות ואפשרויות חדשות לשמוש בהן בהווה. הכנת האבנים כאמצעי בטוי.

3. עצוב המוצר הקרמי בתעשיה

שטות עצוב ליצור בסדרות. הדגש בנושא זה מושם על שלשה מישורים שונים:

- א. כלי שולחן וחסיני אש;
- ב. קרמיקה לארכיטקטורה ועצוב סביבתי, דהיינו יחידות מודולריות דו ותלת-מימדיות.

ג. שטות דפוס תעשיות על קרמיקה.

כל מקצועות הלמוד במחלקה מלווים בלמודי טכנולוגיה בתאוריה ובנסיונות במעבדה.

מלבד למודי הקרמיקה על כל תלמיד להשתתף בלמודים כלליים באקדמיה, הכוללים: עצוב המוצר, למודי אמנות בסדנאות. (רשום, פסול, צורה וצבע, טכניקות גרפיות) וכן למודים עיוניים כגון: תולדות האמנות, גאולוגיה, ותולדות הקדרות.

תכנית הלמודים מחושבת עפ"י 54 שעות עבודה שבועיות שמהן כ- 30 שעות מגע עם מורים, והיתר עבודה עצמית. יגיעו לתואר B.A. רק תלמידים שמלאו את כל חובות למודיהם.

חלוקת החומר הלמודי לארבע שנות הלמוד תפשה חלק נכבד מהסבריה של לידיה. חשוב במיוחד לעורר את סקרנותו של התלמיד, למשוך אותו לעבודה בחומר, וחשוב מכל, לשמור על פתיחות מירבית. לכן המגמות בשנה ראשונה תהיינה: הכרת החומר הקרמי, פתוח הבנה תלת מימדית, גישה נסיונית, וגרוי הסקרנות, מבוא לטכנולוגיה ולכימיה. בשנה השניה יושם הדגש על הגלגל. להקניית שליטה מירבית בגלגל - יעסקו בתרגול בסדרות גדולות. זוהי שנה של בסוס הידע הטכני והבנת הכלי השמושי. כמו כן יוחל בלימוד תבניות לחומר יציקה, ובישום טכניקות גרפיות בחמרים קרמיים.

החל משנה שלישית יכוון התלמיד לבנית תכנית עבודה אישית. זוהי שנה עם הרבה יותר בחירה; הסטודנט יבחר שני מקצועות מתוך השלשה הנלמדים (יד, גלגל, תעשיה) כעיסוק עיקרי, בלא לזנוח כליל את השלישי. בחירת המקצועות תעשה באישור ועדת הוראה, ותחייב את הסטודנט בבחירת נושאי עבודתו בשנה ד'. הסטודנטים ידרשו לפתח מחשבה עצמאית, איסוף נתונים, הגשת שרטוטים ודגמים לעבודותיהם. כמרכז יגיעו לבצוע פרויקט עיצובי המשתנה כל שנה.

לידיה חוזרת ומדגישה - שמטרת ביה"ס לפתח ידע בסיסי בכל הכוונים. אסור לכוון תלמיד להתמקד בדבר אחד. אם הסטודנט "פתוח" ובעל ידע בסיסי - יוכל להקלט בכל תחום תוך תרגול מינימלי. הדגש הוא על מחשבה יצירתית. מציבים גירויים, ונוהרים מ"יותר או אסור".

בשנה הרביעית יתמסר הסטודנט לפתוח נושאים לקראת הגשת ארבע עבודות הגמר בסוף השנה. על התלמיד לבחור בשתי טכניקות, ולתת לעבודותיו בטוי אישי בטכניקות אלה. על עבודות הגמר להוכיח גישה נסיונית, מחשבה פתוחה, ושליטה מלאה בתהליך העשייה.

יצויין, שבמשך כל שנות הלמוד - על התלמיד לעמוד בכחות עצמו בכל תהליך העבודה: הכנת החומר, עבודו, שריפה כתנור, הכנת החפויים או הזגוגים, על מנת שיוכל להתחיל כקדר עצמאי בבוא העת.

שנת השתלמות:

לתלמידים מצטיינים נתנת ההזדמנות לחקור נושא המעניין אותם עם תום למודיהם. יועמד לרשותם חדר במחלקה, ויותר להם להשתמש בכל הציוד, על מנת לפתח פרויקט ברמה גבוהה בשתוף עם מורי המחלקה. דוגמה של נושא מחקר השנה: פתוח שטה לרסוס חומר יציקה על תבניות גבס גדולות מאד, על מנת ליצור קליפות חומר גדולות (שאפשר יהיה למלא אותן בחומר מסיבי) לפסול גדול ועצוב סביבתי.

לידיה סבורה שרמת התלמידים המתקבלים לאקדמיה עולה משנה לשנה, וזאת בשל הדרישות שמעמידים בפניהם. עובדה זו מעלה את מספר הבוגרים, והשנה יסיימו כ-12 מתוך 20 תלמידים שהתחילו, אמנם לא כולם יקבלו את התואר, אך יגמרו ארבע שנות למוד.

מונולוג של גדולה

תכנית הלמודים בבצלאל דומה יותר לדפוסים הארופיים (ולא האמריקאיים) כשהדגש הוא על פתוח התעשייה מתוך קדרי הסטודיו. בדרך זו הגיעו בארצות סקנדינביה לתעשייה על רמה גבוהה ביותר המאפשרת יצוא לכל העולם. לארצנו - הזקוקה ליצוא דרוש עצוב מעולה - על מנת להתחרות בשוקי העולם.

הקרמיקה עברה משבר: במקורה היתה בעיקר שמושית, לשירות יומיומי של האדם, אולם אח"כ הפכה להיות "מוצר מתנות" וזו הסיבה העיקרית לירידת רמתה.

יש לצאת ממצב זה, ע"י עשית הדברים הנכונים למטרתם: לספל למשל, יש מטרה מסוימת, והיא שחייבת להכתיב את צורתו ואת צורת הידית. באם הספל מעוצב נכון ויפה - הוא אמנות, באשר אמנות היא חויה ויזואלית.

אחת המטרות של המחלקה בבצלאל היא למנוע את הבלבול שבין אמנות למלאכה, ובין עצוב חפשי לעצוב תעשייתי. עלינו לזכור שגם בתעשייה יש אפשרות לבטוי אישי, למרות שהעשייה היא בסדרות גדולות. אלא שלעומת העבודה הספונטנית בסטודיו - הדיסציפלינה של התעשייה היא אינטלקטואלית יותר, ועובדת באמצעות ידע וחשיבה. למרות כל המגבלות שהתעשייה מכתיבה - יש בה מקום לבטוי אישי.

הקרמיקה בעלת עבר מפואר, הווה בעיתי, והעתיד מצוי בפתוח יתר של בטוי אישי בתעשייה.

בצד המגמה לעצוב כלים שמושיים לתעשייה - מתמקדת המחלקה עכשיו בפתוח יחידות מודולריות לעצוב סביבתי. בשנים האחרונות עסקו ביחידות כאלה לבנין קירות קרמיים ומחיצות, ואילו לאחרונה פותח נושא פיסול קרמי בנוף פתוח, שהוא בעיתי במיוחד בגלל סכנת השבר. לפתרון בעיה זו פותחו "קליפות" קרמיות - שתמולאנה ביציקת בטון. בזאת ישיגו שתי מטרות בעת ובעונה אחת: הקליפה החיצונית תהיה נאה ונעימה למגע ותעמוד בפני קורוזיה ושיני הזמן, ואילו מלוי הבטון יעשה אותה יציבה וחזקה, עמידה בפני שבר.

בתכנית להקים סדנה למחקר בשרות התעשייה, מעין מפעל קטן - שתפקידו לפתח דגמים חדשים ורעיונות מתקדמים - להזנת התעשייה. בסדנה זו יינתן אולי לעשות תואר שני, ויעבדו בה בוגרים שירצו להתמחות בענפים אלה.

פרק ג: מעין מאזן

משגומרים את הבקור בחלקיה השונים של מחלקת הקדרות, ונוסף לזה קוראים את תכנית הלמודים המרשימה, אי אפשר שלא להעלות את השאלה: איפה כל האנשים שהיה להם המזל והיכלת לנצל את כל אלה. השנה: 1978 ימלאו 20 שנה ליסוד המחלקה לקדרות, כלומר 16 דורות של קדרים עזבו את בית הספר - כשמאחוריהם 4 שנות למוד. כמובן שכשנוסדה, לא היתה המחלקה אלא מעין סטודיו קטן ועלוב, אך גם מאז התפתחותה העצומה, והתנופה הגדולה שנתנה לה - סיימו את למודיהם כחמישים קרמיקאים מקצועיים. כשנסינו לשאול את המורים מה הרגשתם בנושא, מאחר וזהו בעצם הסך-הכל והסופי של המאמצים המושקעים, נסו להרהר בקול, ולחלק אתנו את צפיותיהם ואכזבותיהם.

גדולה המשילה את המצב - לדחיפת עגלה במעלה הר, שמטבע הדברים נעשית לאט מאד. מוקדם מדי לצפות לתוצאות, ואת התקווה שהמחלקה תהפוך לגורם מדרבן לשנוי פני העצוב בארץ - צריך לטפח בידיעה הברורה שהדברים זזים לאט.

עוד אמרה - שלצורה - רב הבוגרים הן בנות, המקימות משפחות עם סיום הלמודים, ומנסות "לעשות קרמיקה במרפסת הסגורה". עשיה זו יכולה לכל היותר להפוך את חייהן לטובים יותר, אך מבחינת הכמות האפסית - אינה מורגשת בשוק.

לידיה ספרה על בוגרים מצטיינים לא מעטים שעזבו את הארץ, לצורך השתלמויות, או עבודה בחו"ל, והם יושבים בארה"ב, בקנדה ובאנגליה, ומצליחים יפה שם. (לצערנו - אין זה עוזר לנו פה) לגבי הבוגרים העובדים בארץ - לדעתה רמתם יורדת משהם נפגשים במציאות של השוק המקומי. החנויות דורשות מהם להכין כלים לפי דרישת השוק, בטעם רע ובזול, וקשה לעמוד בלחצים הכלכליים. מלבד זה קיימת בעית הבעיות - והיא הסכומים האסטרונומיים הדרושים להקמת סטודיו, מאחר ובארץ לא קיימת האפשרות כמו בארצות הברית - לשכור מקום בסטודיו קיים, או להקים קואופרטיבים.

שוחחנו עם תלמידים אחדים במחלקה, ואנו מביאים חתך מקרי מדעותיהם: תלמידי שנה ראשונה, שמבלים למעשה מעט מאד זמן בקדרות עצמה - נשמעו נלהבים ומרוצים. כמו כל אחד המגלה עולם חדש, שטעם ממנו רק על קצה המזלג - הם שכורים מהמגע עם החומר, מהאפשרויות העצומות שהוא טומן בחובו, ומההתקדמות המהירה בהתחלה. טענתם היחידה היא שמכבידים עליהם במספר גדול מדי בלמודי עזר שאינם שייכים לקדרותם.

ככל שעלינו בסולם התלמידים - נשמעו יותר ספקות והתלבטויות. הגדירה זאת יפה תלמידת השנה הרביעית, שאמרה: "בשנה שעברה עדין הייתי בטוחה שאמנם אהיה קרמיקאית, ולא היו לי ספקות בדבר הקמת בית מלאכה, ובדבר כוון עבודתי. היום אני מאד מבולבלת - ואינני יודעת כלל אם אמנם בחרתי במקצוע הנכון". כשנסינו להשיב על כך שמטבע הדברים - קיים הפחד להתחיל את הדרך בכחות עצמך, ללא הדרכה ותמיכת המורה, טענה, שהבעיה היא הרבה מעבר לזה. המכשור הרב והמגוון מבלבל, רבוי האפשרויות והטכניקות, התלות במכשירים מתוחכמים - מרחיקים מהמטרה העיקרית. ברור שבבית מלאכה פרטי אין לחלום אף על חלק מזערי מהמצוי בביה"ס בתחום זה, והתלמיד מוצא עצמו לפתע - בלי קרקע מתחת לרגליו.

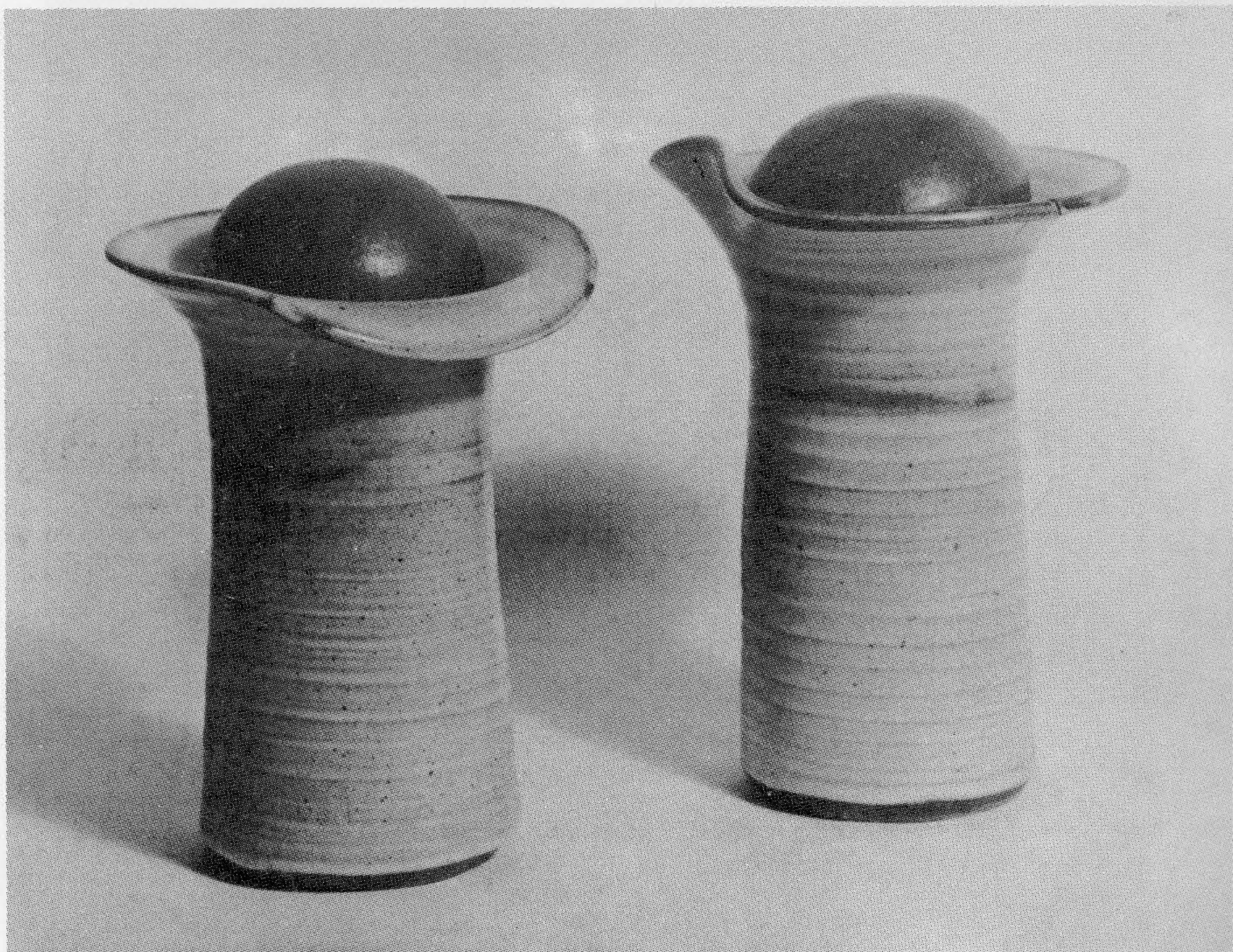
תלמידה אחרת, אף היא בשנה רביעית טענה, שהוראת הקדרות הפשוטה - כלומר, כלים שמושיים על הגלגל - חלשה מאד. כששוחחנו על נושא זה עם גדולה, אמרה, שהיא אמנם מודה בחסרון זה, וזאת מאחר ואין להם מורה שהאבניים הם "צפור נשמתו", ועל כן מנסים להזמין מורים מחו"ל לתקופות קצרות, לקדום נושא זה.

בוגרת ששוחחנו אתה התלבטה בבעיות מסוג אחר. היא מספרת שרק אחרי שיצאה את ביה"ס הרגישה פתאם חופשיה ומשחררת ליצור. עד אז - פחד הבקורת, התחרות, הלחצים הקימים במחלקה - לא אפשרו לה לעשות את מה שהרגישה שרצונה לעשות, אלא את מה שחשבה שצפו ממנה שתעשה. ועוד טענה, שקימת אמנם אפשרות תאורטית שבוגר יבוא להשתלמויות במחלקה, לשמוע שעורים שלא נתנו בזמנו, או להתייעץ בדבר בעיות שהוא נתקל בהן, אך יש מעטים מאד העושים זאת. הסיבה - חוסר חפשיות במגע עם המורים מהווה מחסום שקשה להתגבר עליו.

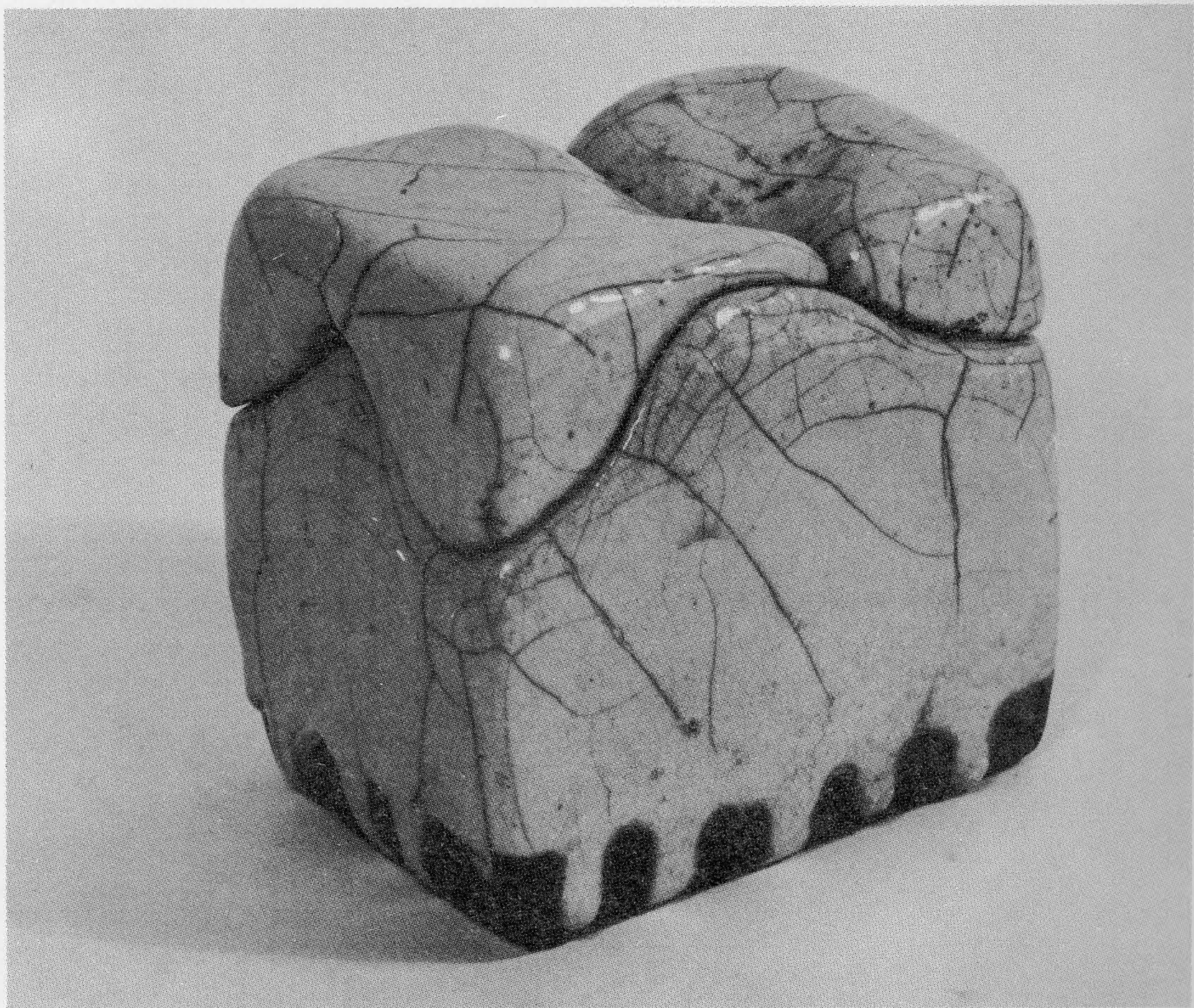
ס כ ו ם :

בקור במחלקת הקדרות אינו יכול להשאירך אדיש. הרושם הוא עצום. מורגש קצב עבודה, ודופק יצירה. תלמידים פעילים מאד, ומעוניינים במעשיהם. אפשר גם לראות כמות לא מבוטלת של עבודות מענינות ביותר - בשלב יצירה שונים. כמו כן ברור מעל לכל ספק שישנה התקדמות מתמדת, של המורים, ושל המחלקה כולה. נעשים מחקרים ע"י בוגרים וע"י המורים עצמם, ודואגים שתהיה תחלופה של צוות, וגוון בנושאי השעורים. לאחרונה הודפסו מרשמי חמרים וזגוגים, הנתנים לכל דורש, כדי להפיץ את הידע הרב שנרכש במשך השנים. ובנקודה זו היינו רוצים לסיים במשאלה ובתקווה. מאחר ובצלאל הוא באמת המקום היחידי המלמד קרמיקה כמקצוע, על המחלקה לאמץ לעצמה הכרה של יעוד, ומשימה: לשתף יותר פעולה עם אנשי המקצוע, המתלבטים בבעיות טכניות רבות. אין באפשרותם בתנאי בתי המלאכה הקטנים שלהם לבצע נסיונות רבים, ואין כל סבה שפתרונות שהגיעו אליהם בבית הספר - לא יהפכו לנחלת הכלל.

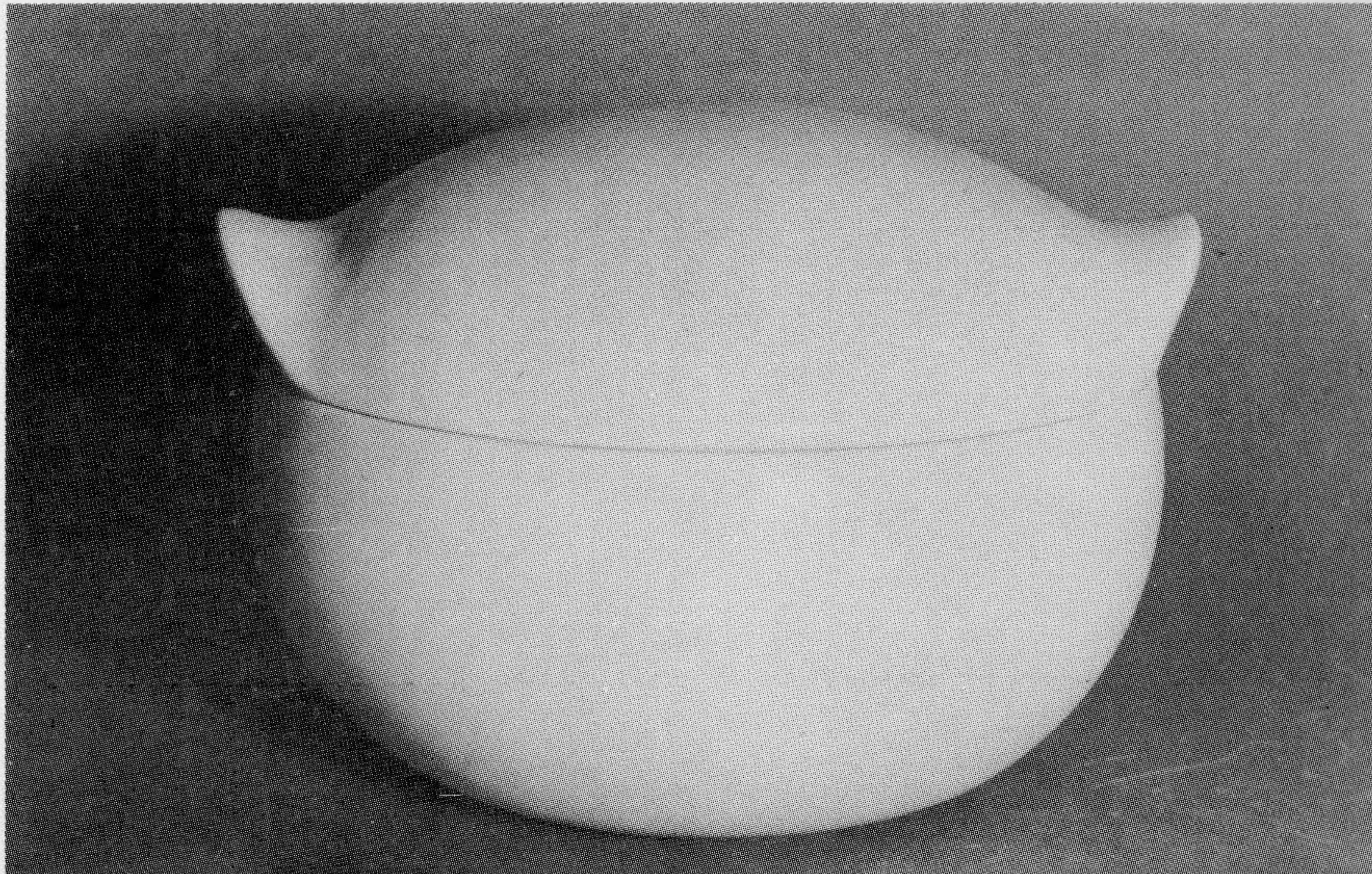
בשיחה בנושא זה עם לידיה - הבנו את טענתה שבמשך שנת הלימודים אין כל אפשרות להכניס אנשים מבחוץ לכתות הצפופות כבר בלאו הכי. לעומת זאת הביעה נכונות לפעול להכנת השתלמויות קיץ, וזאת בתנאי שהיזמה והארגון יבואו מצד החברים. אנו מקבלים בברכה ובשמחה רצון זה, ומקוים שזהו פתח לשתוף פעולה בין בית הספר לבין האמנים הבוגרים.

נושא: מיכלים, אבנים, רדוקציה 1250° , שנה ג'.

קופסה, בנין יד, רקו 850° כתה ד'

סיר ביציקה. אבנית 1250° , זגוג דולומיטי, שנה ג'.

סיר בטכניקת ג'יגר. חסין אש, רדוקציה ללא זגוג, שנה ג'.

סט יצוק, אבנית 1250° , זגוג לבן, אוקסידציה
עטור: הדפס משי, כתה ד'.

נושא: קומקום עגבניה. יציקה. אבנית 1250° . אוקסידציה כתה ד'.

הרהורים למרץ 1978

נכתב ע"י דוד כהן, מרצה אורח מסקוטלנד - לתלמידי "בצלאל"

על מנת לגלות את רוח היצירה שבקרבנו, אנו חייבים במאמץ רב, שהוא מודע, מחושב ולעיתים קרובות אף מייגע.

המאמץ הוא מודע - כיון שחשים רוח זו בעיקר באמצעות דרך התקשורת בה בוחר היוצר.

מחושב - משום שאנו מאמינים כי בלעדי זהות רוחנית - אינדיבידואלית, לא יתכן כלל תהליך היצירה האמנותית,

ומיגיע - כי נדרשות שעות מרובות של תרגולים וחזרות, על מנת לפתח "שפה" אשר בעזרתה תוכל הרוח להתבטא.

המשמעת, היא חלק מתהליך האמונים והחזרות, ובתור כזאת אפשר להבחין בה שני סוגים:

משמעת חיצונית, כפויה ומשמעת פנימית, שהאמן מטיל על עצמו.

המשמעת החיצונית היא חלק של תהליך הגידול והצמיחה בהתבגרותו של האמן, ואילו המשמעת הפנימית נחוצה כדי לקיים תהליך של צמיחה רצופה וממושכת.

המשמעת החיצונית יכולה לספק לאמן את מערכת האמצעים הנחוצים (שפה, אוצר-מילים) במגזר המיוחד אשר בו בחר, ואילו תפקידה של המשמעת הפנימית הוא לברור מתוך המערכת הזאת את המרכיבים האישיים המיוחדים הדרושים לו למימוש הרעיון.

קבלת עולה של המשמעת החיצונית היא חלק של מסורת עתיקת יומין של לימוד מפי המורים, ושאיבת השראה והשפעה מסגנונם.

בשלבים הראשונים בדרכו של האמן - נוסכת, החסות בצל המסורת - בטחון, כל עוד תהליכי היצירה אינם נוצרים ללא התודעה של המשמעת הפנימית.

מאוחר יותר - ההתעלמות מהחופש, שהמשמעת הפנימית מעניקה לפרט בתוך המסגרת המסורתית של המשמעת החיצונית - כמוה כהתעלמות מעצם קיומה של הרוח האינדיבידואלית.

המשמעת החיצונית קובעת שורה של קריטריונים ספציפיים להישגים אמנותיים. בעזרתם אפשר לשרטט מעין תיאור גרפי של התקדמות והישגים. אולם מגיע יום, בו המשמעת הפנימית של האמן המתלמד - הן במעורבותו האישית והן בחתירתו למיצוי יכולתו להתבטא, גדלה עד כדי כך - שהנסיון לדרג אותו באמצעות הכלים של המוסד - הופך למכשול. אם המוסד קיים - הרי חובתו ליצור אוירה, שבה המשמעת החיצונית, הכפויה ע"י המוסד, עולה בקנה אחד עם המשמעת הפנימית של האמן.

מאזן של שוויון בין המשמעת החיצונית והפנימית יתכן במצב זה רק ע"י חילופי אידאות בין האמנים המתלמדים ובין המוסד, תוך כדי שימוש בשרותים ובאמצעים שהמוסד יכול לספק.

אם מאזן זה מתערער - נוצר מצב של תלות מצד אחד ושתלטנות מצד שני. הרוח היצירתית אינה יכולה לפעול לא בתנאים של תלות ולא בתנאים של שתלטנות. לכן מצב כזה, נוטל ממנה את היסוד המהותי של הפעילות היצירתית - את האווירה של ביטוי חפשי.

באווירה כזו, של חופש, כאשר הבעיה של מוסד וממסד הלוחמים על עליונות אינה קיימת - יכולה האידיאה המפשטת להתקיים. האמן - המתלמד יכול לשוחח כבן-חורין עם הממסד על גישה, טכניקה, ושיטות מימוש של האידיאה שלו. מאידך, המימסד, שלרשותו נסיון מצטבר, יכול לתת תשובה לבעיות הפרט, ומתפקידו לספק בקביעות וללא דיחוי את הפתרונות הנדרשים לאמן - המתלמד.

האמן זוכה כאן, איפוא, בנצחון עוד בטרם ערך את הקרב, אולם מצב זה רק מנציח את השלב בו הוא נתון במסגרת המשמעת החיצונית.

אמנים רבים יגלו אז, כי השלב של משמעת פנימית הוא נחלתם של מעטים, נבחרים. לפיכך הולך ונוצר בתוך המוסד סטנדרט שונה לגבי דרגות שונות של תלמידים: אמנים עליונים ורגילים.

מי שנוטל על עצמו משמעת פנימית חייב לדעת כי יצירתה של בעיה טומנת בחובה יצירתן של בעיות נוספות. רק האמן האמיתי העוסק במלאכתו - עוסק בפתרונות בלבד. לכן מסוגל האמן בעל הרוח היוצרת לנסות דרכים שונות בטפלו באותה בעיה עצמה. אין הוא מסיים את טפולו בבעיה, אלא משום שלפי שעה אוצר המילים שלו מוגבל.

בבוא היום, כאשר יגלה כלים חדשים - יוכל לשוב לבעיה שעסק בה מכבר, ולמצוא דרכים חדשות לפתרונה.

יש לשים דגש מיוחד על כושרו של האמן לקיים תקשורת עם עמיתיו בדרכו האישית והמיוחדת בכל הענינים הנוגעים לחוויה האנושית.

מי שמכבד את החלטתו של האמן למצוא את ה"אני היוצר" שלו, חייב לדעת כי בעולם היצירה - התחרות בין אמנים, על מישור יצירתי לא תתכן כלל.

על ההוראה Mackenzie

..."כאשר התחלתי להורות, נהגתי לחשוב שביכולתי לומר לתלמידי את כל שבחפצם לדעת, אולם, ככל שאני מלמד יותר, פחות אני בטוח בהצהרותי, כיון שאין הנחות בטוחות, ואין חוקים קבועים באמנות. אני נהיה סובלני יותר. יתכן ותלמידי הראשונים התקדמו תחילה מהר יותר בעזרת הוראותי הדוגמטיות, אך בטוחני שהם מתקדמים ומוכנים יותר למציאות שלהם בעזרת הוראתי היום, כאשר אני מעורר שאלות יותר מאשר קובע בבטחון. עליהם למצוא את התשובות. אם אינם נכונים לנסות ולמצוא את התשובות - כנראה שעדיין אינם בשלים".

מתוך הסימפוזיון של ה-"Super Mud" בארה"ב
שהובא ב-"Ceramic Monthly" ינואר 1977.

הרכבי גופים קרמיים אחדים בשמוש בכאל

1230° - 1250°								1100°		
גלגל חסין אש		יציקה		ג'יגר		גלגל		חמרים		
בז'	בז'	אפור	לבן	לבן	חום	לבן	חום	גלגל	יד	
30	12	33			35	40	37	15	15	נגב S/5
20	20	22	22	20	15	30	25	15	15	בולקלי T.W.V.D.
								35	35	מוצא
					10		10	10	10	שוקלד
			35	40						קאולין
20	40									HE50 (חסין אש)
10		23	27	15	10	5	8			קוורץ
10	8	15 נורבגי	15 נורבגי	10	10	10	10	10	10	פלדספר
5 10	10			15	20	10	5	10	5	שמוט פודרה
5	10					5	5	5	5	שמוט 60 מש
									5	שמוט גרעינים
		2	1							ט ל ק
		5								בזלת פודרה
25	25	35	35	25	25	25	26	26	26	מים
	0.2	0.2								S.P אלקטרוליטים
	0.05	0.05								קלגין

זגוגים אחדים הנמצאים בשמוש
במחלקת הקדרות ב"בצלאל"

זגוגים ל- 1250° אוקסידציה

שקוף לבן מבריק	חקי- משתנה	כז'- צהוב	תכלת	
50	43	31	31	פלדשפר
7	18	26	26	קאולין
20	14	20	20	קוורץ
	13	10	10	דולומיט
		13	13	ט ל ק
20				ג י ר
	1/2		1/2	קובלט
	3	1		ברזל
		4		טיטן
3				צינק

בסיסים ל- 1100°

ט ל ק	5				
פלדשפר איטלקי	13	15	15	22	31
ג י ר	5	5		13	10
סודה אש					
מגנזיום ק.				2	
קוורץ	50	15	33	24	9
קאולין	10	20	20		20
פריטה 90198		20	12	30	29
צינק				2	1
לפידוליט				30	
לזטיום ק.	10		10		
מוצא	10	20			
דולומיט			5		

R A K U זגוגים שקופים

אפשר להוסיף צובענים לפי הצורך

3	2	1	
			* פריטה
65	60	70	90198
20	20	30	קורץ
5	10	5	נגב S/5
	10		סודה אש
	10		ג י ר
7			ט ל ק
3			ליטיום

* פריטה של דגוסה, להשיג אצל שטרנברג.

זגוג שקוף 1100° עובד יפה עם אנגובים

30	*פריטה 90198
30	פלדשפר איטלקי
10	דולומיט
30	מוצא

לבן חלב 1120° טוב עם צובענים

47	פלדשפר איטלקי
17.5	ג י ר
2	סודה אש
0.2	מגנזיום ק.
15	קוורץ
6	קאולין

תכנית לבנית מטחנה כדורית

ישראל בנקיר

היות ואין אפשרות להשיג בארץ מטחנה כדורית, וייבוא מחו"ל כרוך בהוצאות מרובות (מה גם שמחיר המכונה יקר גם בחו"ל) - נולד הרעיון לפרסם בעלון את התכנית בצרוף הוראות - בניה של מטחנה כדורית אשר בניתי בעצמי.

גם בלי להיות מסגר מומחה - אפשר לבנות מטחנה כדורית בהוצאות מינימליות, אני מדגיש זאת, גם אם במבט ראשון וחטוף - ירתיעו השרטוטים את המעיין.

את מתקן הבסיס יוכל לעשות כל מי שברשותו מכונת רתוך קטנה (או לפנות למסגר).

את ההרכבה של כל פריטי המטחנה אפשר לבצע לבד, ללא שום רתוך.

יתרונות המטחנה הכדורית הם :

1. הטחינה בשיטה זו שוחקת את מרכיבי הזגוגית, אנגוב וכו' לאבק דקיק.
 2. תערובת הזגוגית המתקבלת היא אחידה, ועי"כ אפשר למנוע בעיות רבות כגון בועות, כתמים לא רצויים ועוד.
 3. אפשרות של טחינת אוקסידים וחומרים קשים לאבק דק, ללא כל מאמץ.
 4. חשיבות מיוחדת לטחינה כזאת יש למי שעובד בצבעי אנגוב, מאחר שתערובת האנגוב אינה מגיעה להתוך מלא, כמו הזגוגית, למשל, קיים קושי בקבלת צבעים כחולים וירוקים במיוחד, בגלל קשיי ההמסה של האוקסידים בתערובת. ע"י הטחינה הנ"ל נפתרת לגמרי בעיה זו, והצבעים המתקבלים הם בהירים, מגדרים יותר והגוונים - ברורים יותר.
- כדאי לציין גם, שבעת הטחינה אפשר לעבור לעיסוקים אחרים, כיוון שפעולת הטחינה אינה דורשת פיקוח.
- ככל שהחומרים נמצאים בפעולת הטחינה זמן רב יותר - מתקבלת תערובת דקה ואחידה יותר.

- (2) שני מוטות מברזל עם חור דרכם עבור הצירים. על מוטות אלו מניחים את מיכלי החרסינה עם הכדורים בתוכם, ובהם מתבצעת הטחינה.
- (9) חורים, במרחקים שווים, בכדי לאפשר הגדלת והקטנת הרווח בין שני המוטות, בהתאם לגודל מיכלי החרסינה.
- (10) ברגים לחיזוק המוטות לצירים. מידות הברגים לא חשובה.
- (11) ברגים + אומים לחיזוק המיסבים לגוף המטחנה.
- (13) שני פסים מברזל (ראה דף 2), המשמשים כמחסום למיכלי החרסינה לבל יגעו במיסבים.
- (14) את המוטות יש לצפות ב- 4-6 שכבות סרט בידוד חשמלי רחב, כדי למנוע מגע ישיר בין מיכלי החרסינה לברזל (המוטות), דבר העלול לסכן את שלמות המיכלים.

הערה:

את מיכלי החרסינה והכדורים אפשר לקנות אצל "פלורל - לבנדה" רח' הנמל 53, טל. 04-666-797 בחיפה. המיכלים הינם בעלי מידות שונות. רצוי גודל שבין 3 ליטר עד 5 ליטר.

במקרה שבונה המטחנה הנ"ל נתקל בבעיה כלשהי - יוכל להתקשר אלי ולקבל את כל האינפורמציה הדרושה.

כתובתי: ישראל בנקיר, עין הים, חיפה

הבית: דרך יפו 269

הסטודיו: רח' העוגן 39

טל. בבית (ערב): 04 - 642483

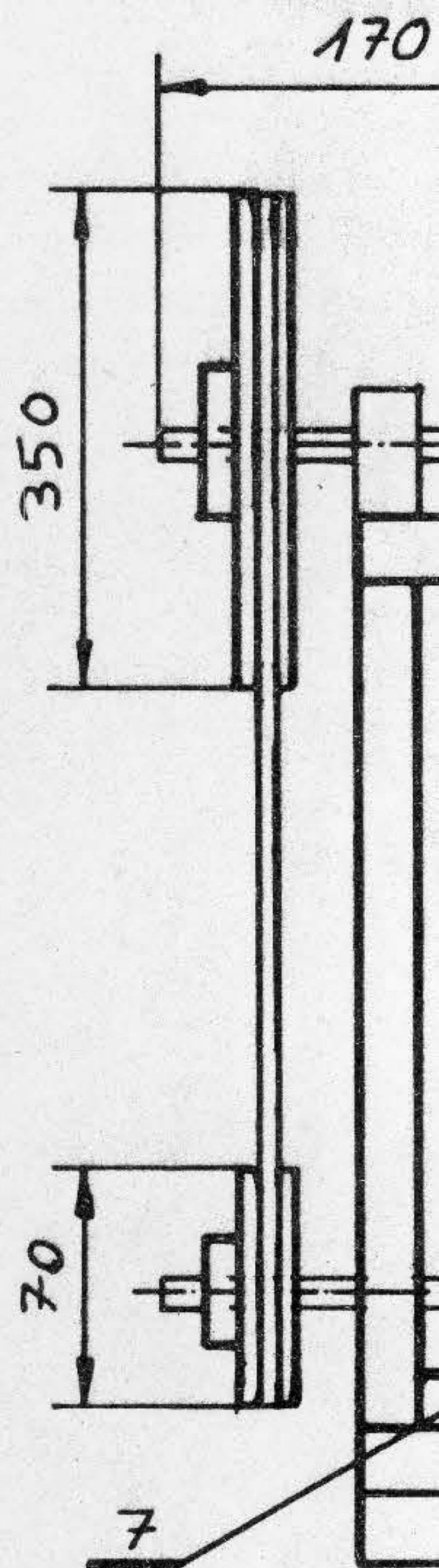
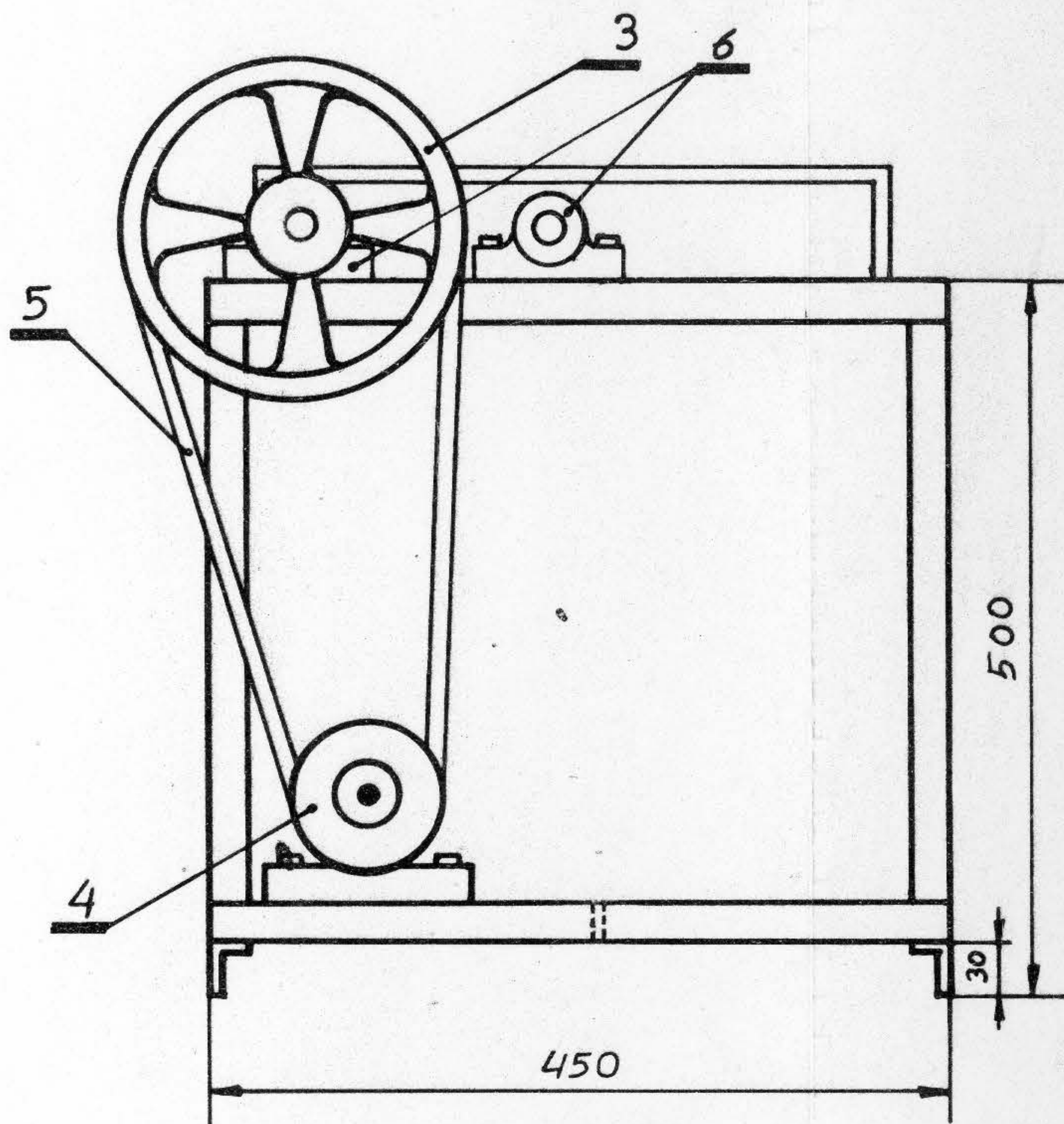
טל. בעבודה(יום): 04 - 523941

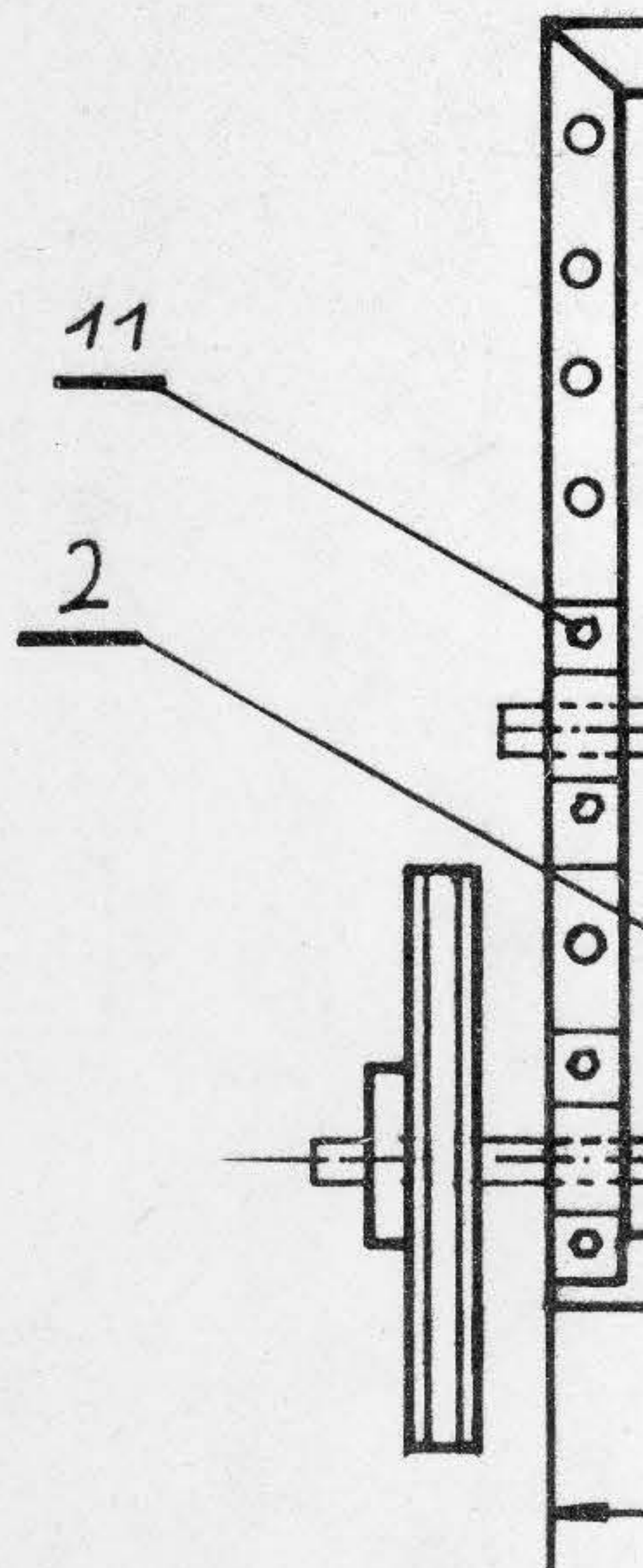
BALL MILL

דף 2

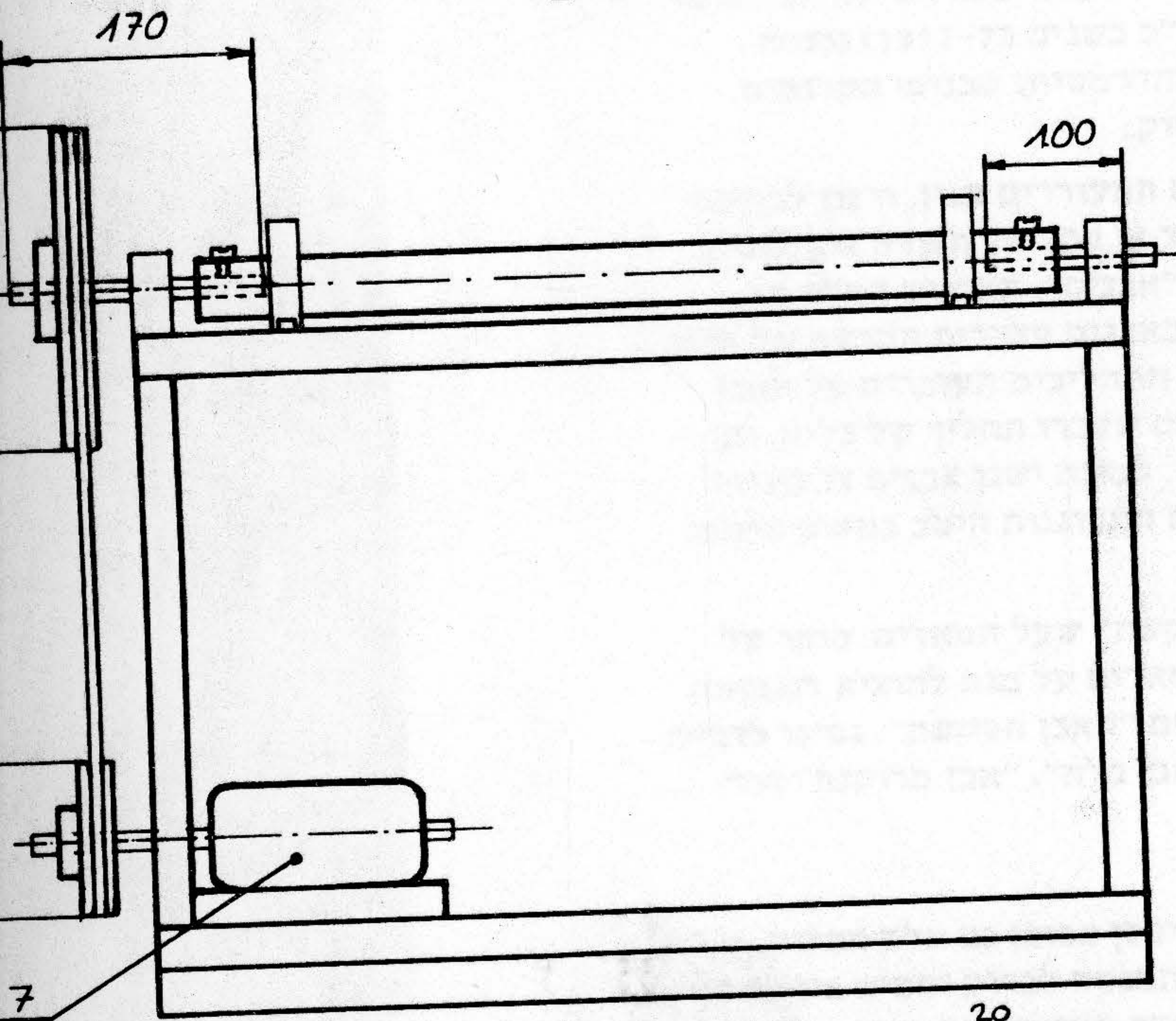
מבט מלפנים

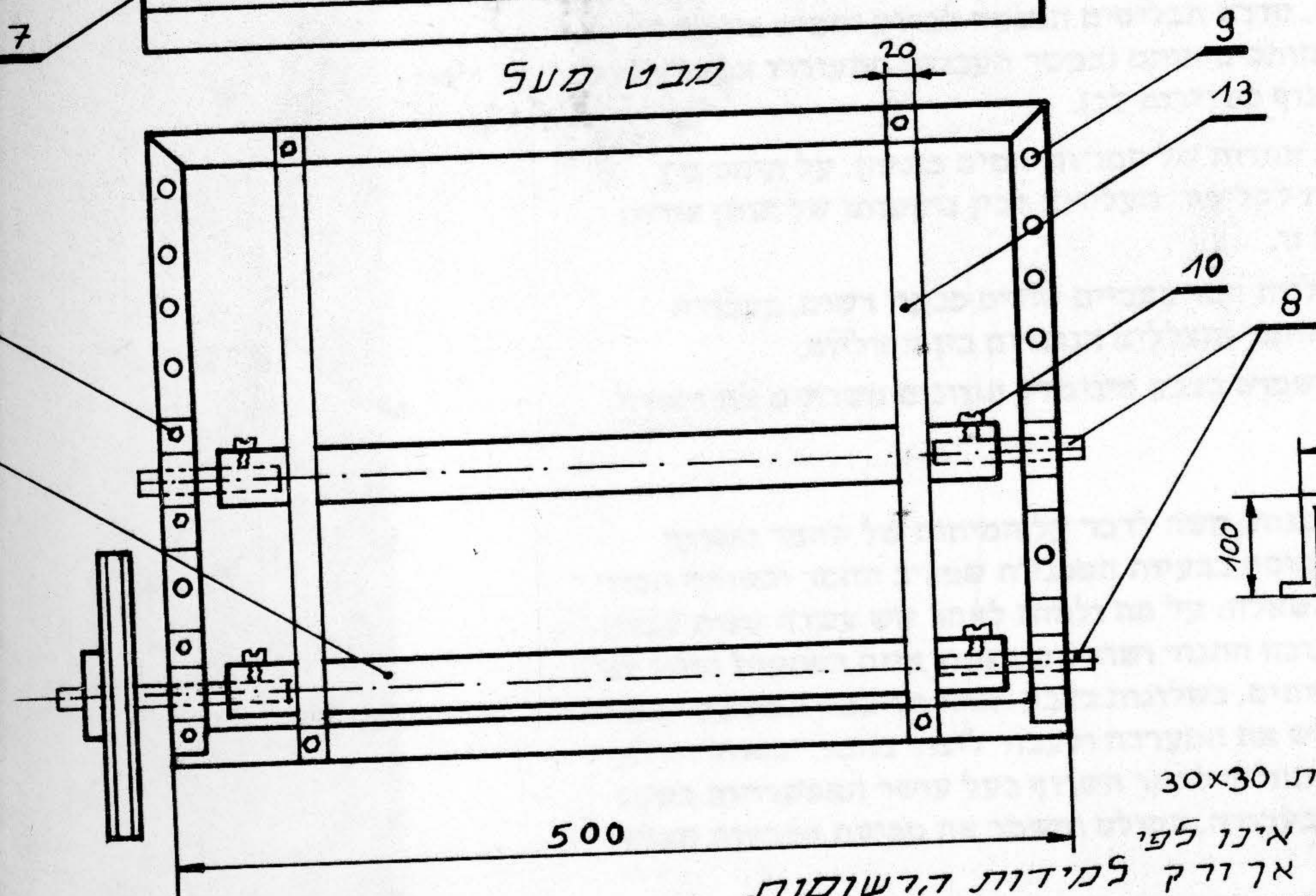
מטחנת כדורים
BALL MILL

מבט צד

מבט מעל

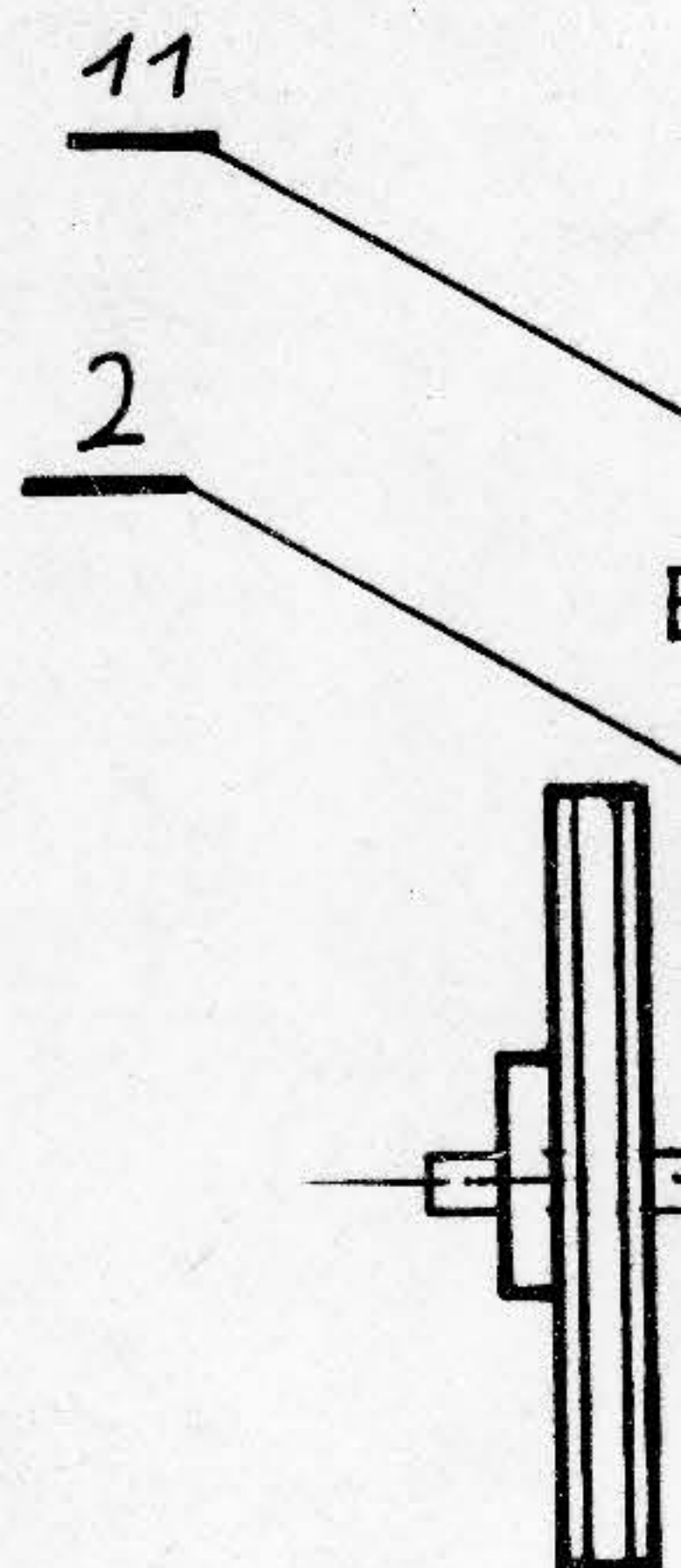
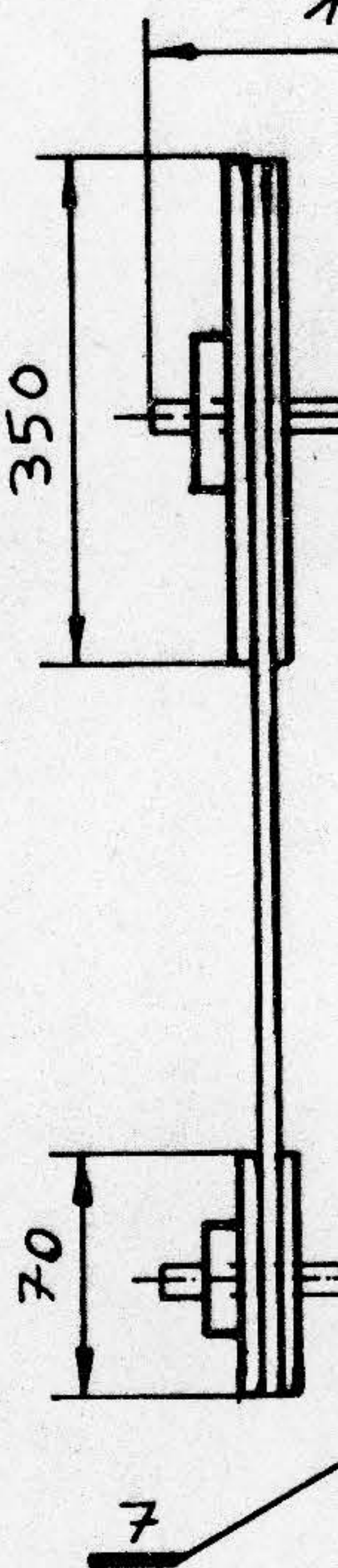
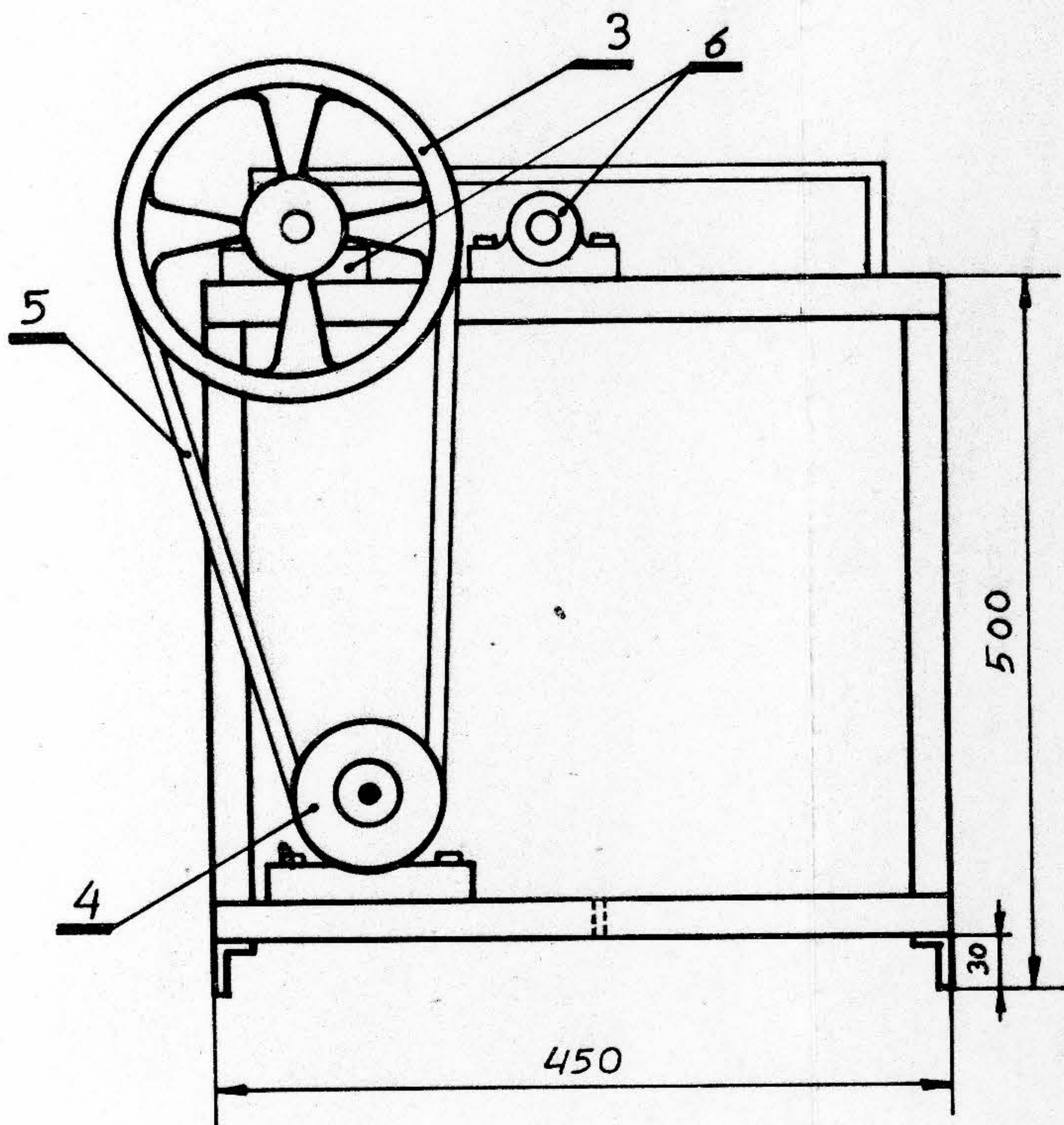

מברגל דית 30x30

השרטוט אינו לפי
ש להתייחס ארוק למידות הרשומות

דף 2

מבט מלפנים

מטחנת כדורים
BALL MILL

מתוך תערוכות של חברים

על התערוכה / נורה ונעמי

גלריה קירשטיין מאי 1978

ה ת ו כ ן :

זה שנים אחדות שאנו מושפעות מנופים מדבריים ותופעות גיאולוגיות. תערוכתנו הראשונה בנושא זה, ("סיני" הוצגה בארץ ובארה"ב בשנים 73-1972) נוצרה בעקבות פגישה מהממת עם נופי סיני. הושפענו מהדרמטיות שבנופי הקדומים, ומאסוציאציות בלתי נמנעות לתנ"ך ולעברנו הרחוק.

במשך השנים נוצרת סלקציה טבעית של המושאים המעוררים ענין, ורצון לבחינה מדוקדקת. בוחרים סלע בודד, קטע נוף קטן ומיוחד או פרט של תצורה גיאולוגית. כך הגענו ליצירת גופים פיסוליים המכונים בפינו "אבנים". האבנים האלה הן ברובן "אנושיות". מתוך הסתכלות חוזרת ונשנית באבנים עשירות ההבעה של הנגב ושל סיני הגענו למחשבה שבעצם יש דמיון רב בין התהליכים העוברים על האבן ועל האדם. ישנן אבנים צעירות, רעננות, ויש אבנים שעברו תהליך של בליה, והן אכולות, מקומטות, מתפוררות והופכות לחול ממש כמונו. ישנן אבנים צבעוניות, נוצצות, מתבלטות וישנן חוורות, דהויות. יש אבנים המעוגנות היטב במקום מושכן, ויש כאלה העלולות להעקר ולהדרדר בכל רגע.

דחף נוסף ליצירת ה"אבנים" היה ספור ה"אבן העקשת" שעל המאדים. סופר על נסיונות נואשים שנעשו לעקור אבן מסוימת על המאדים על מנת להוציא דוגמאות עפר מתחתיה ואין מצליחים להזיזה. כך נתן לה השם "האבן העקשת". נסינו לדמיין כיצד נראית אבן כזאת ואחר כך - "אבן צומחת", "אבן בלה", "אבן מרוקנת" וכו'.....

ה צ ו נ ה :

בצד העבודות הנוצרות בעקבות נושאים ספרותיים ישנן כמוכן גם אלה הבאות לענות על בעיות צורניות טהורות. סדרת תבליטים המנסה לבדוק יחסים בין משטחים זורמים ורכים לבין קווים חדים החותכים אותם (במשך העבודה התעוררו אסוציאציות לגבולות מדיניים המבטרים את הנוף בשרירות לב).

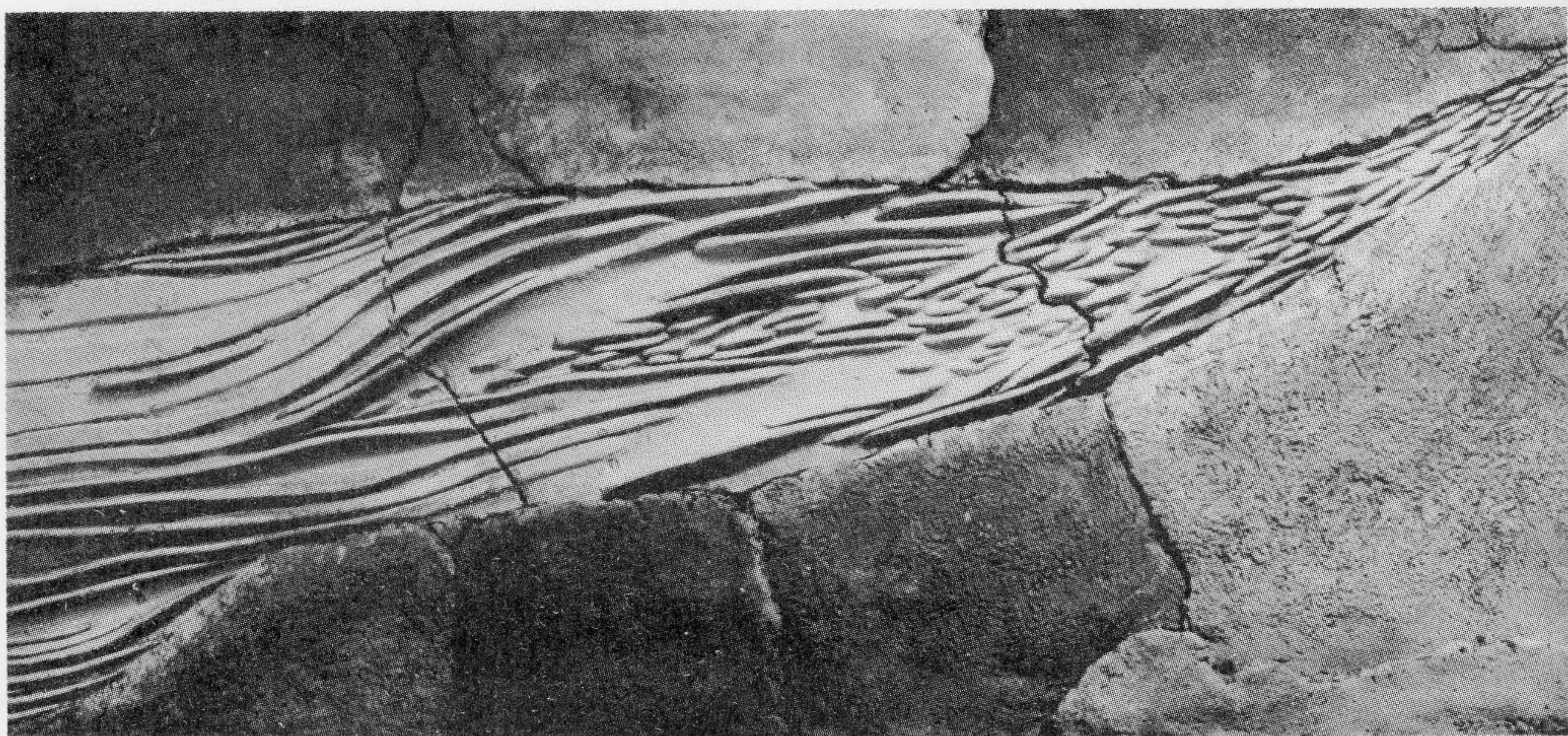
קבוצה אחרת מבוססת על קליפות אחדות של חמר והיחסים ביניהן, על היחס בין הצורות המובלטות אך ברמז מתחת לקליפה העליונה לבין נוקשותן של אותן צורות הנחשפות בהקרע "חלון" בקליפה זו.

סדרה נוספת בנויה על שמוש בחוליות חמר בעיניים שונים כבקורי רשום. בעבודה מסוג זה נוצרים שני סוגי קווים: החמר והצללים הנוצרים בין החוליות. העבודות כולן הן תלת-ממדיות. השמוש בצבע מינימלי. הגוונים משרתים את הצורה.

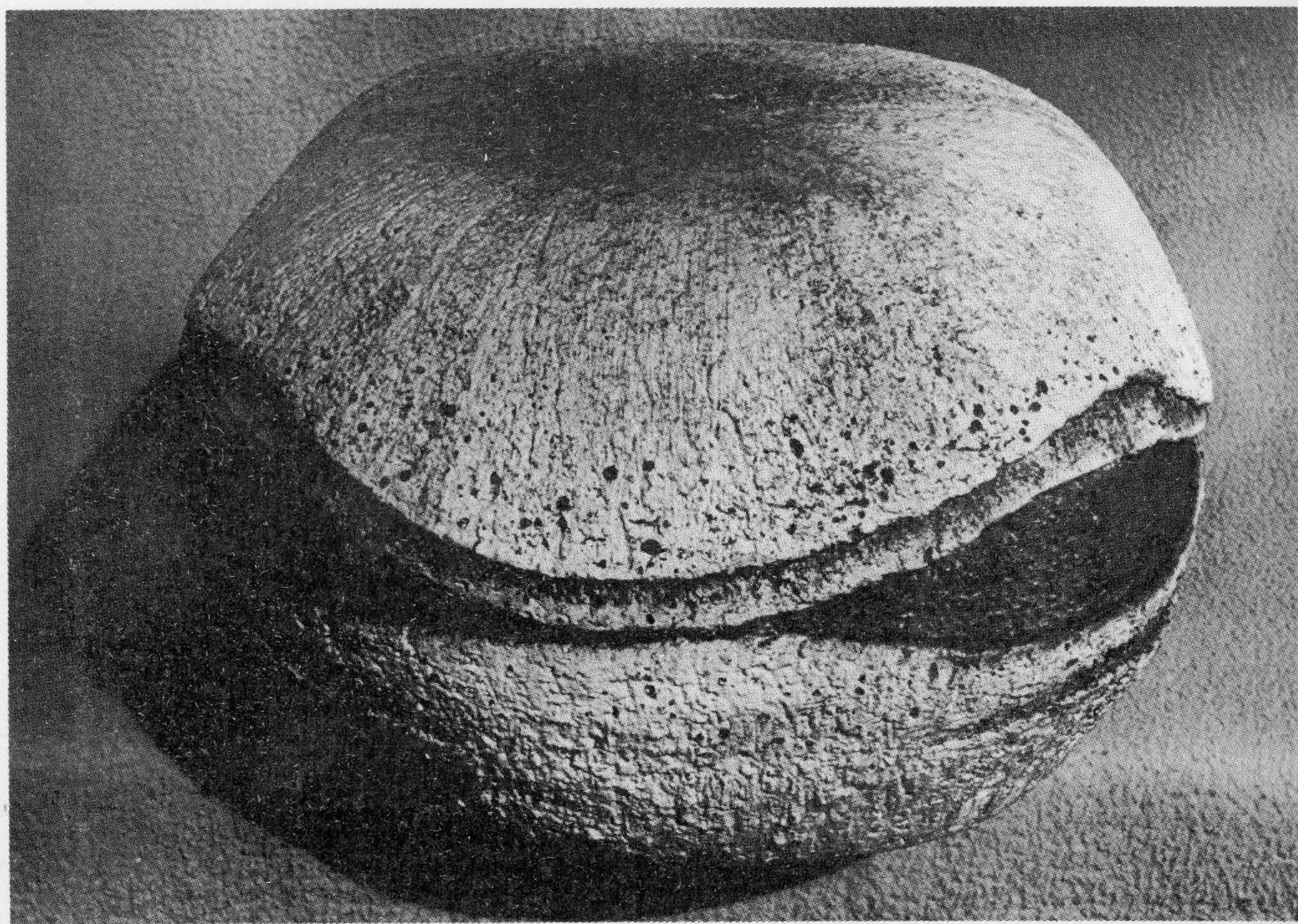
ה ח מ ר :

בעידן בו כל חמר הוא לגיטימי באמנות, קשה לדבר על המיתוס של החמר השרוף הראשוני והשרשי. המאבק הבלתי פוסק בבעיות הטכניות שמציב החמר ובשותף הסודי - התנור, מעורר בכל קרמיקאי את השאלה: על מה ולמה? לאחר שש עשרה שנות עבודה בחמר אנו עדיין עומדות חרדות לנוכח התנור ושואלות עצמנו איזה הפתעות נכונו לנו בתם השריפה. האם יש סדקים, עיוותים, כשלונות בצבע ואולי אף כמה הפתעות טובות? וכשהתנור בוגד מתגנב הרצון לנטוש את המערכה ולעבור ליצור בחמר "בטוח". אלא ששוב ושוב מגיעים למסקנה שאין תחליף לחמר השרוף בעל עושר האפשרויות בטקס-טורה ובצבע, המאפשר ספונטניות בעבודה, הקולט ומשמר את טביעת אצבעות האמן עליו, העומד בפני צפרני הזמן.

על כן אין העבודות רק בחינה של תוכן וצורה אלא בעיקר דו-שיח בלתי פוסק עם החמר ממנו הן עשויות. הן מנסות לתת תשובה לאתגר כיצד לשמר את רכותו וגמישותו של החמר הלח ולהביאן לידי עמות עם הקשיות האבנית של החמר השרוף, המוגמר.

105×48 "זרימה"

50×50×40 "מרובעת" אבן

מוזיאון הארץ 1977 / אגני יואלי

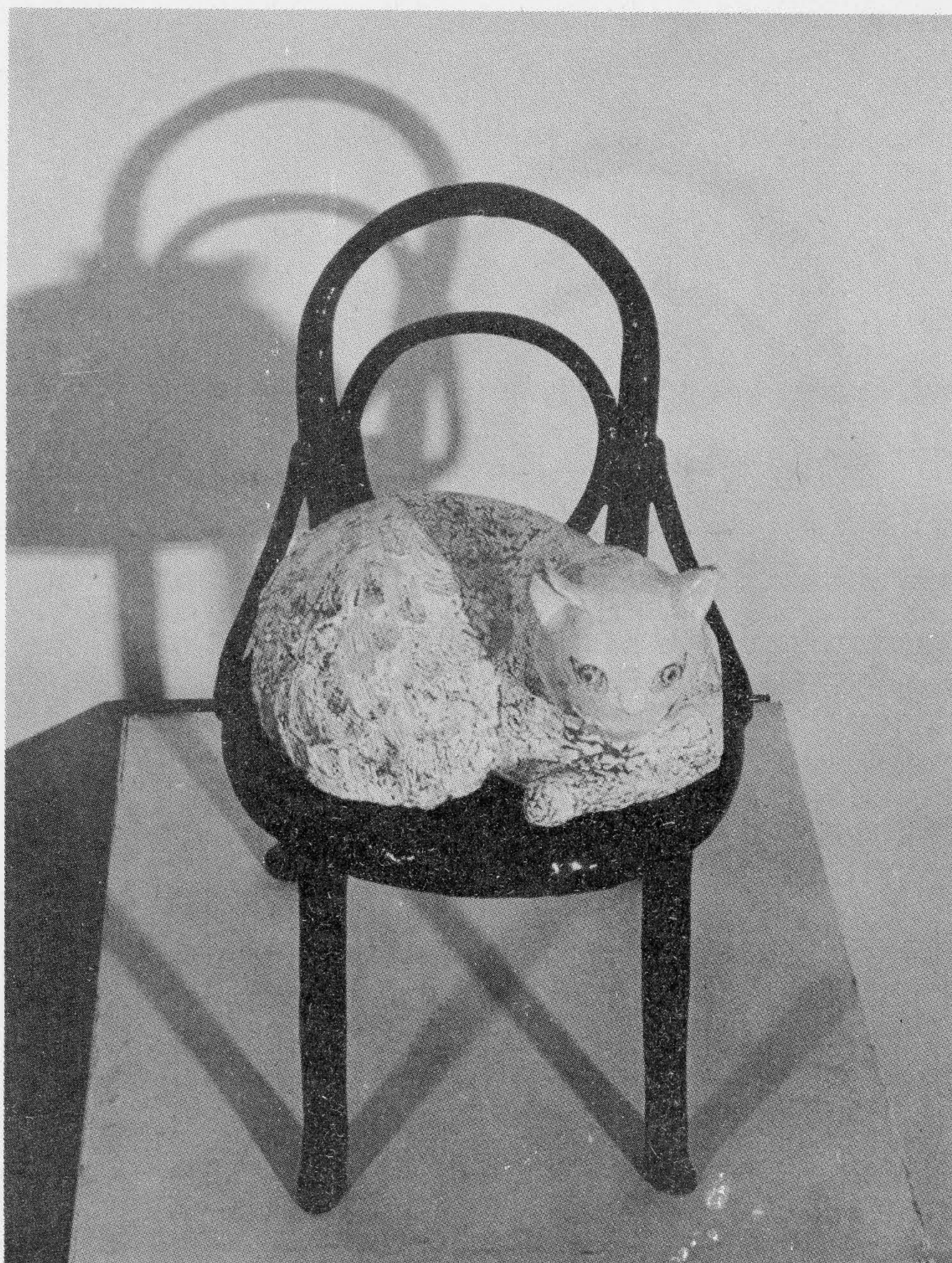
שני התצלומים הם מעבודות שהוצגו בתערוכה שנערכה במוזיאון הקרמיקה בתל-אביב ב- 1977.

רוב המוצגים באותה תערוכה היו פירות גדולים שהיו נושא עבודותי במשך כשנתיים. זמן קצר לפני פתיחת התערוכה התחלתי לעשות כסאות עם ובלי חפצים עליהם, ומאז אני ממשיכה עם עבודות בכוון זה.

יש לי התנגדות פנימית להסביר מילולית את המניעים והכוונות שמאחורי עבודותי. כל פעם כשאני פותחת תנור אחרי השריפה הסופית של עבודה גדולה, בה עסקתי במשך שבועות, אני עומדת בפני הפתעה שעל פי רוב אינה לטובה. זה אמור בעיקר לגבי עבודות של פסול קרמי עם זגוג. אפילו אם נדמה לי שהצלחתי הרי התגובה הראשונה היא תמיד הרגשה של זרות. אני מסכימה עם הסופר ל. דרל, הכותב ש"העבודה המוגמרת של אמן הנה מסכת המוות של הקונצפיה המקורית של אותה יצירה".

למרות זאת אני צריכה להודות שעצם עשיית העבודות האלו גרמה לי תענוג רב.

מי יכול לדרוש יותר ?

תקופה ארוכה העסיקו אותי עלי טבק התלויים על חבלים בשדות ומרפסות
הבתים בסתיו - בכפרי הגליל - בפקיעין.

החלטתי להתרכז באלמנט אחד ויחיד - "העלה". ליצור כל עלה שונה בצורתו
וצבעו ובכל זאת לשמור על אחדות קונצפטואלית.

האתגר שהעמדתי בפני למצות אלמנט אחד ויחיד מבחינה אמנותית וליצור
פסלים וקומפוזיציות שונות.

השתמשתי בחומרים שונים ורכים וביניהם גם כאלה שאספתי במשך שנים
בנגב.

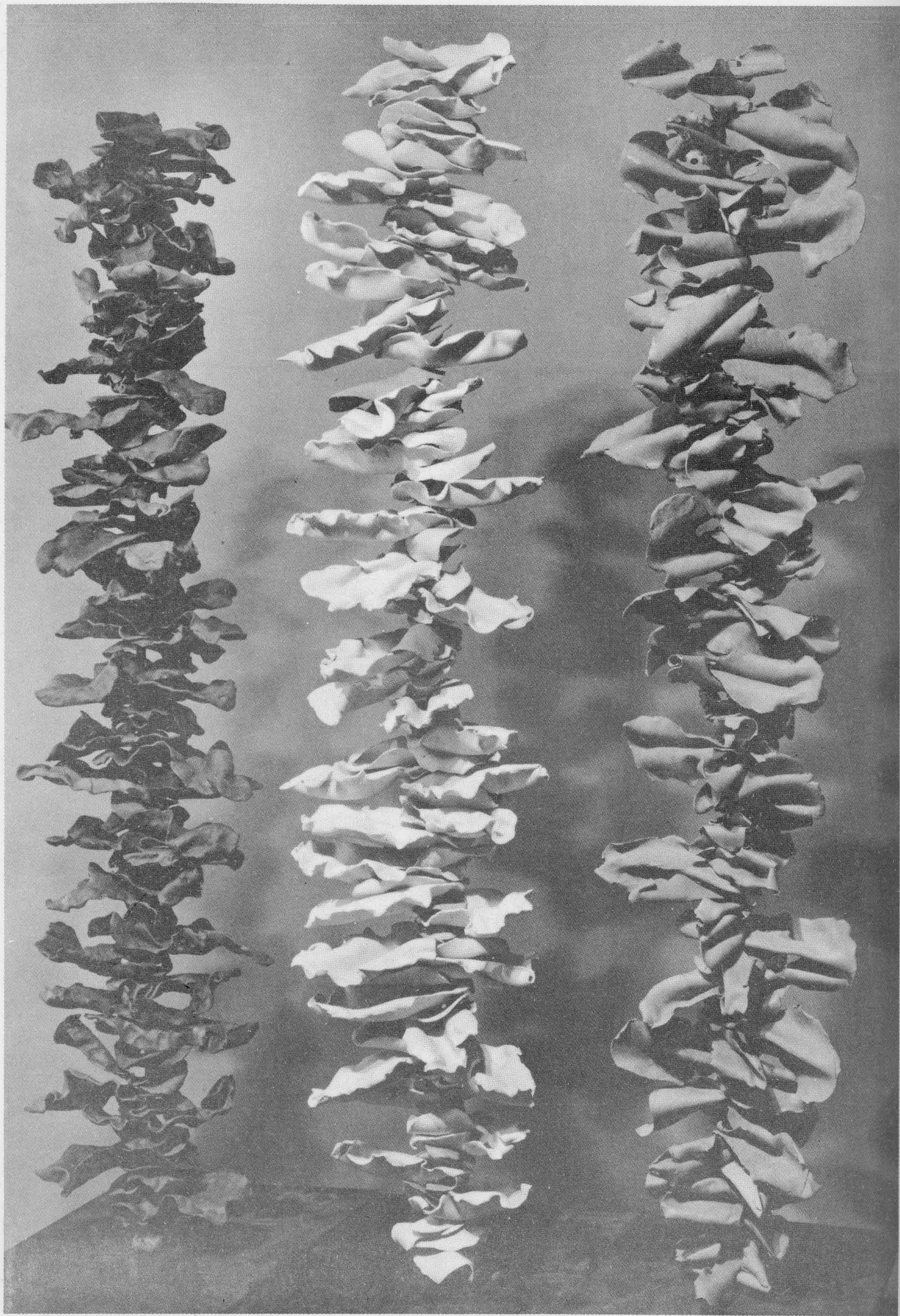
לאחר נסיונות מרובים בסטודיו תוך פיזור, תליה והשתלה של עלים הגעתי
לפתרון הבסיסי של הרכבת העלים על עמודים בגבהים והרכבים שונים
המשתקפים במים (התחליף ראוי).

זה היה הנושא של תערוכתי האחרונה בגלריה דלסון - ריכטר ביפו העתיקה.

שלי הררי

נתיב המזלות 26

יפו העתיקה

האדם בסביבתו וקומפוזיציות מופשטות

תערוכה בגלריה יפו העתיקה

מאי - יוני 1978

בתערוכתי האחרונה הצגתי מספר נושאים שעניינו אותי תוך שימוש במספר טכניקות קרמיות.

בתמונות הקרמיות הצבע והקומפוזיציה הם השולטים. התמונות מתבססות על גלזורות על גבי אריחי חרסינה סטנדרטיים.

הגלזורה הצבעונית משמשת כפונקציה של צבע ככל מדיום אחר (צבע שמן, אקווארל). בגלזורות השקיפות (טרנספרנטים) שונות ויש קונטרסטים בין מט, מכריק וטקסטורות.

הטמפרטורות בהן השתמשתי נעות בין 900° עד 1000° .

הנושא הבא הוא התבליטים. ברוב התבליטים הצבע הוא משני והנושא הוא העיקר. הנושא חוזר בטכניקות שונות ובחמרים שונים כאשר האפקט מתקבל ע"י משחקי אור וצל.

דגש דומה על הנושא ושימוש במספר טכניקות חוזר גם בתחריטים והדפסי המשי שהצגתי בתערוכה.

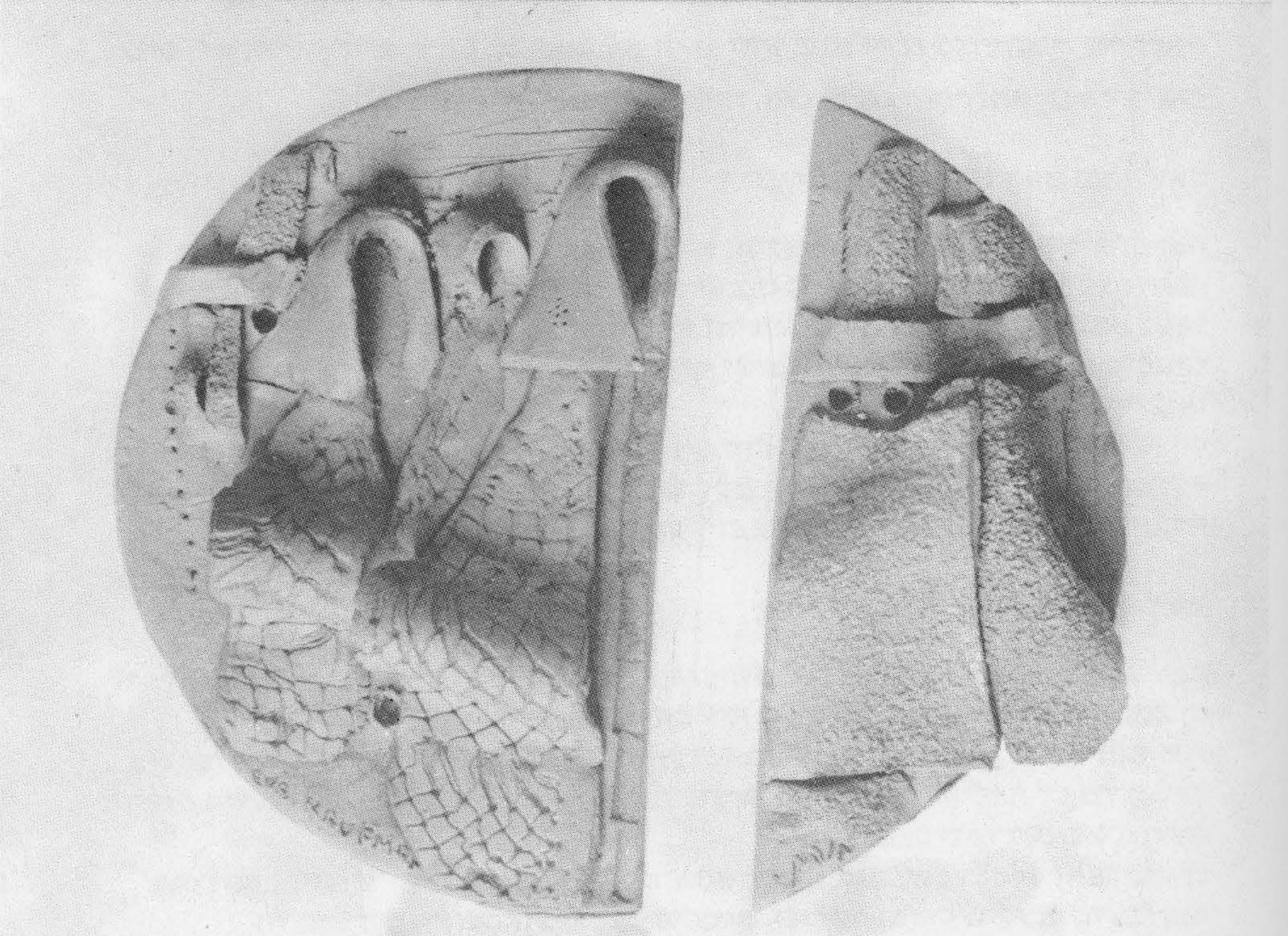
קבוצת המוצגים האחרונה היא הפסלונים (היכולים גם לשמש "מקטה" לפסלים גדולים). הם מחולקים לשתי קבוצות ברורות: לבנה ושחורה. הקבוצה הלבנה מורכבת מנושאים קבוצתיים המסמלים לקט ואחדות. "מקהלה", "תהלוכה", "משפחה" וכו'. הפסלונים הלבנים נעשו מחומר מצופה גלזורה בהירה השרוף בטמפרטורה לא גבוהה.

הקבוצה השחורה המסמלת זעם ומרד, חוזרים הנושאים הקבוצתיים. אך בולטת יותר הראיה הפסימית של העולם המפוצל והמעוות. הביצוע נעשה בחומר שחור השרוף ללא ציפוי בטמפרטורה גבוהה כאשר הפסלים מופיעים על רקע לבן או בהיר.

חנה קאופמן

צילם: יצחק עמית - קיבוץ צרעה

"המשפחה השחורה"

"העולם מפורצל"

גדעון קריא - מתוך תערוכתו בבאזל מאי 1978

בראשית באתי אל הפיסול כאשר למדתי אצל רודי להמן המורה הגדול, ועסקתי בגבס, עץ, אבן וכו', תוך כדי חיפושים הגעתי לקרמיקה בהדרכת הדויג גרוסמן והתאהבתי.

החומר הנפלא הזה שיש בו העדנה והכח והחיות שאין בשום חומר אחר.

האפשרויות הרבות להתבטא על ידו, כאשר נתן למזג בו את הצד הפלסטי הפיסולי והציור גם יחד.

מאחר ונתנסיתי גם בחמרים אחרים נראה לי, יותר נכון לטעמי, שאין חומר העומד נגדו.

כך יש בקרמיקה הצד היצירתי וגם הטעם של מאפה טוב ומריח שנאפה בתנור. אחד הדברים הגדולים שלמדתי ממורי הוא היחס לחומר כמדיום הקובע ביותר ביצירה, כבעל תפקיד ממדרגה ראשונה.

אני מעדיף את צבעי האדמה והאפר כאשר הצבע אינו אוטם את החומר. ואמנם הניבה דרך זו תוצאות.

בתערוכה בבאזל שערכתי, הרגשתי את האהדה של האנשים, של אמנים ושל המבקרים מהעתונות ודרך אגב, זוהי צורה של תעמולה טובה ביותר לישראל, שיש בישראל בצד המלחמות גם תרבות. והרי כמה קטעים מהעתונות.

באזל ווכה מאת ד"ר פרידריך וייבר -

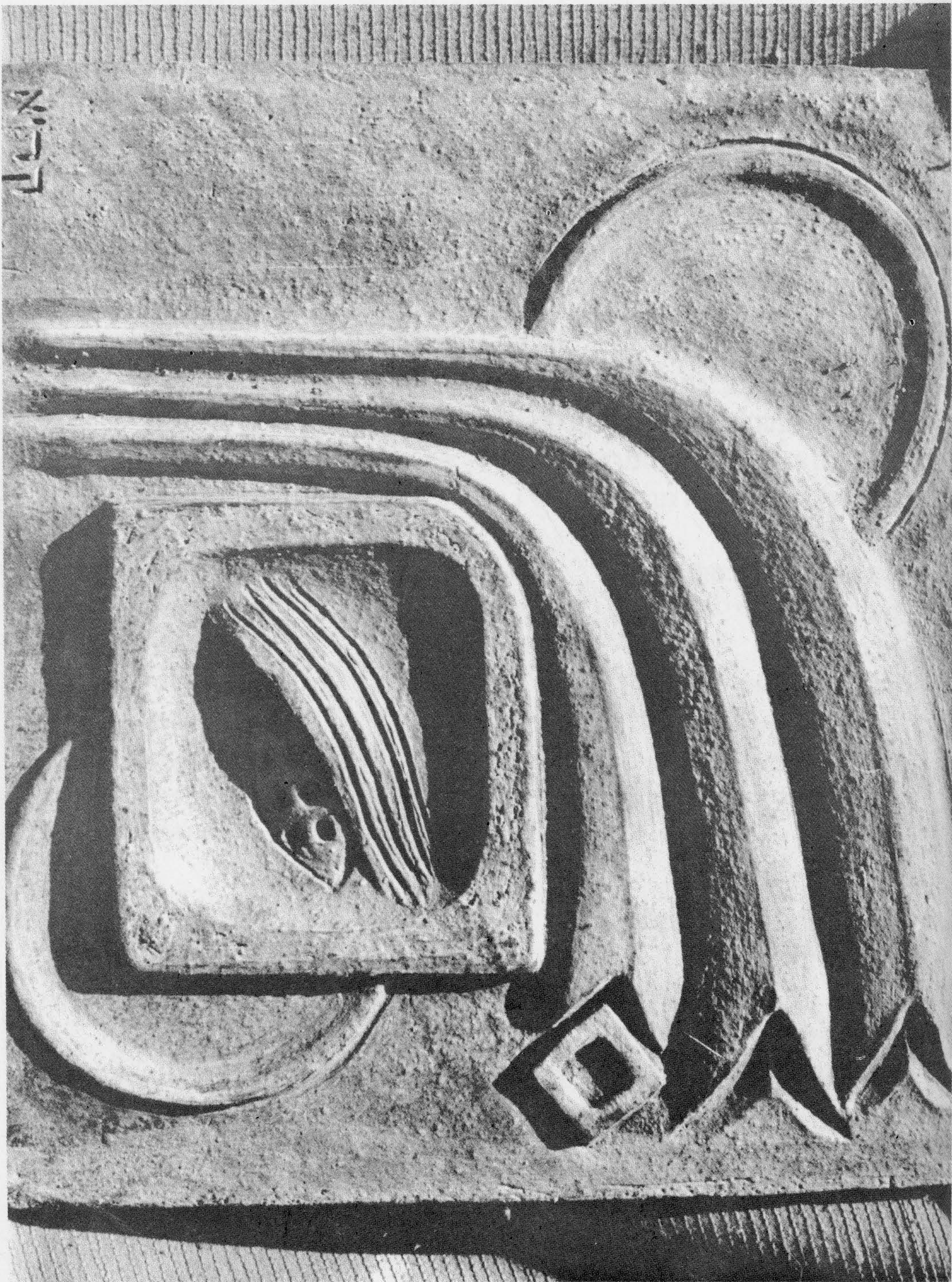
הטרקוטות של גדעון עשויות מאדמת ארצו, בעיקר תבליטים, נוסף להם פסלים ועבודות קדרות אותם הוא מרוה בצבעי אדמה שרופים. בכלל מתבטאת בעבודות אלו שורשיות איכרים שמקורה עוד בסגנון הארכאי. לפעמים חושבים לפגוש כאן תשמישי קדושה ופולחן מתרבויות קדם ליד ים המלח (איסיים).

כח ההסתכלות המקורי והשורשי הזה עם קורטוב של מיסטיות אופייני למרבית הטרקוטות של קריא ומבליט אותן מעל שוק האמנות המקובל ואף מעל זה של יוצא הדופן הידוע; כי הן מחוננות בראשונות של חריות עולם.

באזל צייטונג מאת הנס קופר יורגן -

עבור גדעון המושג "אדמה" בעל חשיבות, היא ממלאה ביצירותיו תפקיד ישיר, הן במסגרת טמאתית והן במלאכת-היד כחומר בסיסי בלעדי. רחב הוא שטח הטרקוטות השרופות וגדעון מוצא אותו. בתערוכה גם כלים ופסלים אבל קודם כל תבליטים על גביהם מתוארות לעיתים קרובות תמונות ודמויות תנכיות בצורות פשוטות ומצומצמות.

כך מצורפות פלטות כאשר הפוגות משמשות כאלמנטים קומפוזיציוניים, יסודות הטרוגניים צבועים באופן חסכוני, מרכבים בצמצום ובבטחון, בערמומיות. בעבודות חופשיות אלו מצויות האפשרויות היפות ביותר של קריא.

בצלאל, אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים המחלקה לקדרות

מלון למונחים קרמיים - אנגלי עברי

ערכה - שולה מעגן

<u>A</u>	
Absorbency	ספיגה
Acid	חומצה
Adhesive	דבק
Albite	אלביט - פלדספר נתרני
Alkali	היסודות המתכתיים, בעלי ערכיות 1
Alumina	תחמוצת האלומיניום (חמרן)
Amorphous	אמורפי - חסר צורה מוגדרת
Analysis	אנליזה
Anorthite	אונורטיט - פלדספר גירי
Argonite	מינרלי גירי $Ca CO_3$
Assembly	הרכבה
Ash	אפר (זיגוגי אפר)
Attack	להתקיף
Atomic weight	משקל אטומי
Aventurine	זיגוג ברזלי עם גבישים זעירים
Average	ממוצע
<u>B</u>	
Ball clay	חרסית משנית מאוד פלאסטית
Ball mill	מטחנת כדורים
Basalt	בזלת
Base	בסיס - (לדוגמא - אלקלי)
Bat	לוח עגול מוצמד לראש הגלגל לעשית כלים גדולים. ניתן להחלפה
Bauxite	מינרל האלומינה
Beading	פגם בזיגוג - "יצירת חרחים"
Biscuit	שריפה ראשונה
Blistering	בעבועות בזיגוג
Bloating	התנפחות בחומר

Blunge	לערבב חומר במים
Body	גוף קרמי
Body-glaze layer	שכבת גוף - זיגוג
Boiling point	נקודת רתיחה
Bone ash	(בון-אש) אפר עצמות
Bone china	פורצלן שטמפ' הסינטור שלו נמוכה בגלל בון-אש
Bottle	בקבוק
Bowl	קערה
Breakdown	פרוק מיכני
Brush	מברשת, מכחול
Buller s rings	טבעות למדידת טמפ'
Bucket	דלי
Burnishing	מרוק
<u>C</u>	
Calcia - CaO	תחמוצת הסידן
Calcine	קליה = שריפה עד 700° לדוגמא: קלית קאולין כדי להפטר מהמים
Calculation	חישוב
Calipers	קליבר - מד קוטר
Casserole	סיר בישול מכוסה
Casting Slip	חומר יציקה - תרחיף ליציקה
Catenary	עקומה הנוצרת מנפילת שרשרת משתי נקודות
Celadon	זיגוג רדוקציה ירוק-אפור מכיל ברזל כצבען
Chalk	גיר
China	חרסינה
China clay	קאולין
Circulation	צירקולציה - מחזור
Clay	חרסית - חומר - טין
Coefecence	מקדם
Colemanite	מינרל מכיל מים בור וסידן
Container	מיכל
Coiling	בניה בחוליות

Colloid	חלקיק קטנטן המרחף בנחל ס"מ 0.0001 - 0.0000001
Compound	תרכובת
Compression	לחץ, דחיסה
Compressor	מדחס - קומפרסור
Conduction	מוליכות (חשמל, חום)
Cones	קונוס למדידת טמפרטורה
Control	בקרה
Cornish stone	מינרל פלדספרי המכיל הרבה קאוליניט
Colour	צבע
Crack	סדק - פגם
Crackle	סידוק בזיגוג - כמעלה
Crawling	פגם בזיגוג - זחילה
Crazing	פגם בזיגוג - הסדקות
Cristobalite	צורה גבישית של סיליקה
Crystal	גביש
Cryolite	מנרל של נתרן אלומיניום ופלוואור
Cullet	שברי-זכוכית (בשימוש)
Cup and saucer	ספל ותחתית
Cut liner	מכחול ציור דק
Chip, Chipping	שבב - שבוב
<u>D</u>	
Damper	מדף שמווסת את מעבר הארובה בתנור גז או סולר
De-airing	הוצאת אויר
Decoration	קשוט
Deflocculation	הפיכת חומר לנחלי, ליציקה ע"י הוספת אלקטורליטים
Dense	צפוף, דחוס
Die	שבלונה בקצה של אקסטרודר
Dipping	לטבול

Dod box	אקסטרודר בוכנה
Down-draught kiln	תנור אש עם משיכה כלפי מטה
Drying	יבוש
Dunting	סידוק בקירור
Drain casting	יציקת ניקוח-יציקה חלולה

E

Earthenware	חרס, חומר נשרף בסביבות 1100°
Element	1. יסוד; 2. גוף חימום (ספירלה)
Egyptian paste	פסטה מצרית
Enamel	אובר גליז, אמייל
Embossing	החתמה
Engobe	צבע חפוי
Equipment	ציוד
Equivalent	שקול, שווה ערך
Eutectic point	נקודת התכה משותפת של 2 חומרים (או יותר) בפרופורציה מסוימת הנמוכה מזו של כל אחד לחוד
Expansion	התפשטות
Extrusion	הלחצות של חומר דרך שבלונה

F

Fat clay	חומר פלסטי
Fault	פגם
Feathering	צביעה ע"י משיכת אנגוב בנוצה
Filler	שלד - תוספת לא פלאסטית לחומר, שמוט, קוורץ
Filter press	מכש סינון
Fire clay	סוג חרסית חסינת אש
Firing	שריפה
Firing chamber	חלל הפנימי בתנור
Flame ware	כלים חסיני להבה
Flint	סוג סיליקה - קוורץ
Fluidity	נזילות

Flux	מתיך
Form	צורה תלת מימדית
Formula	נוסחה
Freezing point	נקודת קפיאה
Frit	פריטה=תערובת מלאכותית טחונה של מתיכים וסיליקה
Fumes	גזים שעוזבים תנור
Funnel	משפך

Fuse	נתיך
Furniture-kiln	מדפים ועמודים לתנור
Fusion	התכת חומרים שונים למסה הומוגנית

G

Gerstley borate	סוג קולמניט
Glass former	חומר יוצר זכוכית
Glaze	זיגוג
Glaze fit	התאמת זיגוג לגוף
Goblet	גביע
Grain size	גודל חלקיק
Granite	גרניט, שחם
Green ware	כלים עשויים - לא שרופים
Grog	שמוט - חומר שרוף וטחון

H

Haematite	אחד ממינרלי הברזל
Handle	ידית
Hare's fur	שם של זיגוג סיני - "פרוות ארנבת"
Hallow-casting	ציקה חלולה

I

Igneous rocks	סלעי יסוד
Ilmenite	מינרל ברזל וטיטן
Insulation	בידוד
Interaction	תגובה הדדית של שני חמרים
Iron	ברזל

J

Jar mill	מטחנת צנצנת (עם כדורים)
Jaw crusher	מגרסת לסת
Jiggering	עבודה בג'יגר - בעיקר על הבלטה
Jollying	עבודה בג'יגר לתוך שקע
Jug	קנקן

K

Kaolinite $Al_2O_3 \cdot 2SiO_2 \cdot 2H_2O$	מינרל החרסית
Kiln	תנור שריפה
Kneading	לישת חומר

L

Lattice structure	שריג גבישי
Lawn Sieve	רשת - נפה עדינה
Lead	עופרת
Lead poisoning	הרעלת עופרת
Leather hard	קשה כעור - שלב ביבוש
Lepidolite	מינרל מכיל גם לטיום
Lid	מכסה
Lifting	פגם בזיגוג - התקלפות התרוממות
Lime	סיד - גיר
Limestone	אבן גיר
Limonite	אחד ממינרלי הברזל
Liquid	נחל
Luster	בוהק - בוהק מעל זיגוג

M

Machinery	מכונות
Magnetite	מינרל של ברזל
Majolica	קשוט צבעוני במכחול על זיגוג בדיל - נוסח אטליה ברנסנס
Materials	חומרים
Marble	שיש
Marbling	תערובת של חומרים בצבעים שונים
Marl	חוואר - חרסית גירית
Maturing	הבשלה - סינטור
Melting point	נקודת התכה
Mesh	רשת
Metal	מתכת
Microcline	פלדספר אשלגני
Mortar and pestle	עלי ומכתש
Mineral	חומר טבעי (מחצב) בעל נוסחה כימית, ומבנה גבישי קבוע
Mould	תבנית
Molecule	מולקולה - פרודה
Moisture	לחות
Mug	ספל גדול
Mullite $3\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 2\text{SiO}_2$	מינרל אלומינה וסליקה - תוצאה של שריפת קאוליניט

N

Nepheline syenite	מינרל פלדספרי נתרני עם סליקה נמוכה
-------------------	---------------------------------------

O

Ochre	מינרל של ברזל - צהב
Oilspot	סוג זיגוג רדוקציה סיני - "טיפות שמן"
Onglaze	קשוט קרמי מעל לזיגוג על זגוגות
Opaque	אטום
Opacifiers	חומרים אוטמים
Orange peel	סוג זיגוג מלח - "קליפת תפח"
Organic matter	חומר אורגני
Orthoclase	פלדספר אשלגני - אורטוקלז
Orton Cone	קונוס זיגוג אמריקאי, נקרא על שם אורטון
Ovenware	כלים עמידים בשימוש בתנור אפיה ובשול
Oxidation	אוקסידציה - שריפת חימצון
Oxide	תחמוצת

P

Particle size	גודל חלקיק
Pearl ash	אשלגן קרבונט
"Pencil"	מכחול ציור
Periodic table	טבלה מחזורית
Petalite	פלדספר לטיום עשיר בסיליקה
Pinching	צורת עיבוד חומר - ע"י לחיצה, צביטה
Pin-hole	פגם בזיגוג - "חור סיכה"
Pitcher	קנקן גדול
Plaster of Paris	גבס
Plasticity	פלאסטיות - יכולת לקבל צורה
Poison	רעל
Potter	קדר
Porcelain	חרסינה - פורצלן
Porosity	נקבוביות
Potash	אשלגן
Powder	אבקה

Preparation	הכנה
Press-moulding	נתינת צורה במכבש
Price	מחיר
Primary clay	חרסית ראשונית
Pugmill	אקסטרודר, מדחס חומר
Pyrite	מינרל של ברזל וגופרית
Pyrometer	מד-אש - פירומטר
<u>Q</u>	
Quartz SiO_2	קוורץ - סוג של סליקה
<u>R</u>	
Raku	רקו - "שריפת ענג"
Random structure	סידור אקראי של אטומים בחומר, בעיקר בזכוכית
Range	טווח - כמו טווח סינטור
Ratio	יחסים - בין חומרים
Raw	1) לא שרוף; 2) חומר גלם
Reaction	תגובה
Reclamation	החזרת חומר לעבודה ע"י הוספת מים
Red clay	חרסיות אדומות כמו טרה קוטה, מוצא, שוקולד
Reduction	חיזור, שריפת חיזור רדוקציה
Refractory	חסיין-אש
Relief	תבליט
Repetition	עבודה חוזרת על גלגל
Residual clay	חרסית ראשונית
Rib	צלע - כלי עץ שטוח לעבודת גלגל
Roll	טבעת זיגוג מצטבר בקו סופי של הכלי
Rolling pin	מערור
Run	נזילה של זיגוג
Rust	חלודה
Rutile	מינרל טבעי של תחמוצת טיטן

S

Saggar	קופסא מחומר חסין-אש לשריפה
Safety switch	מתג בטחון
Salt glaze	זיגוג מלח
Sand	חול
Saturation	נקודת רוויה, לדוגמא - תמיסה רוויה
Sawdust firing	שריפה בנסורת
Scales	מאזניים
Screen	רשת עדינה
Screen-printing	דפוס רשת, דפוס משי
Secondary clay	חרסית משנית
Sedimentation	השקעה
Segger cones	קונוס סגר למדידת טמפ'
Sgraffito	שיטת קשוט - בחריטה דרך צבע או זיגוג
Shape	צורה דו-ממדית
Short clay	חרסית רזה
Shrinkage	התכווצות
Sieve Sift	נפה, לנפות
Silica	תחמוצת הצורן
Silicosis	מחלת ריאה הנגרמת מנשימת סיליקה
Sinter	סינטור (הצטופפות, התקשות והדבקה) שלב סופי בשריפה
Slab	משטח חומר
Slip	תרחיף - "חומר נוזל" - ליציקה
Soda	נתרן
Soda ash	נתרן קרבונט
Soaking	השריה
Solubility	מסיסות
Spodumene	מינרל פלדספר-לטיום
Sponge	ספוג
Spout	זרבובית
Spray	להתיז

Stabilizer	תחמוצת-יצוב.
Stiff glaze	לדוגמא: הוספת אלימונה ליצוב זיגוג
Stoneware	זיגוג לא נחל
Stain	אבנית - סטונוור
Strain	חומר לשריפה בסביבות 1250°
Stress	פיגמנט
Suspender	מתח הגוף, מאמץ
	מאמץ
	חומר הגורם לתרחיף
T	
Talc	מגנזיום סיליקט מימי
Tableware	כלי שולחן
Teapot	קומקום לתה
Technique	טכניקה
Temper	שלד חומר - כמו שמוט
Temperature	הגדרת גובה חום
Tenmoku	זיגוג סיני ברדוקציה כהה עם חלודה, עשיר, רווי ברזל
Tension	מתח
Test	נסוי
Terracotta	חרס אדום
Thermal shock	הלם טרמי
Thermocouple	צמד תרמי - זוג מתכות למדידת טמפ'
Thixotropy	עבוי של חומר יציקה, על ידי עמידה או הוספת חומץ
Throwing	פעולת עבודה בגלגל "יצירה"
Tile	אריח
Tin	בדיל
Tool	מכשיר - כלי עבודה
Toxic	רעיל

Transfer decoration	קשוט דקאל להעברה על כלים
Translucency	העברת אור - שקיפות של פורצלן
Trolley kiln	תנור עגלה
Tunnel kiln	תנור מנהרה
Turning	"צד שני" בגלגל, חריטה
Transparent	שקוף

U

Underfired	שרוף שלא הגיע לסנטור
Underglaze	קשוט תחת הזיגוג - תת-זגוגית
Up-draught kiln	תנור משיכות מעלה

V

Vacuumed clay	חומר שעבר הוצאת אויר
Vaporization	הפיכה לגז
Vent	פתח אורור לתנור
Viscosity	חוזק שניתן לגוף ע"י חומרים שנתכו והפכו זכוכיתיים 2. צמיגות
Vitrifi- cation	סנטור מוחלט - זכוכיתי שלב סופי לפני דפורמציה
Volcanic ash	אפר וולקני

W

Water	מים
Water glass	מי זכוכית, סודיום סיליקט מימי
Water smoking	שלב ראשון בשריפה - אדוי המים
Wax resist	דחית שעווה - שיטת קשוט
Weathering	בליה, ע"י מזג אויר
Weight	משקל
Wedging	לישת חומר
Wheel	אובניים - גלגל
Whirler	גלגלון
Wollastonite	מינרל - כלציום סיליקט
Wood ash	אפר עצים
Workability	יכולת לעבוד בו - מדידה לחומר
Whiting	גיר

ח"פ 9750

חברה לאימפורט, בנין ומסחר בע"מ

רחוב מטלון 77 (מקודם מרכז מסחרי) • ת.ד. 2287, תל-אביב 66 857 • טלפון 82 99 01

IMPORT, BUILDING & TRADING CO. LTD.

77, MATALON ST., (FORMERLY MERKAZ MIZHARI) • P.O.B. 2287, TEL AVIV 66 857 • TEL. 82 99 01

TELEX 32 440 IBT IL

מרכז לקרמיקה ואמאיל

**כל מה שרצית לקנות
ולדעת על קרמיקה
ולא העזת לקנות לשאול**

**אצלינו תמצאו את המגוון הנרחב והמקיף ביותר של כל סוגי
הגלזורות לכל טווח טמפרטורה מחברת Blythe, אנגליה.**

**חומרי גלם נדירים
ושכיחים.**

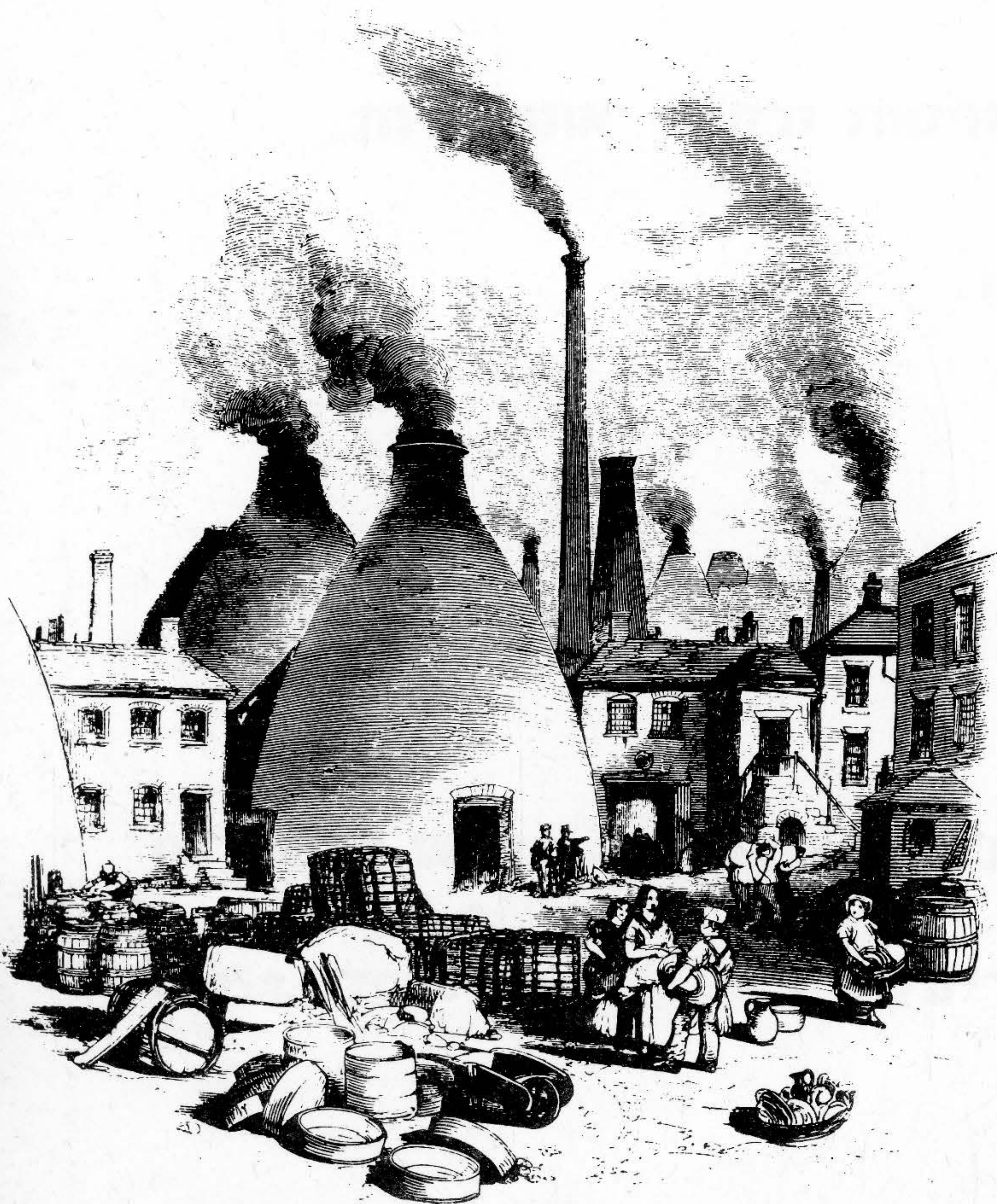
**ציוד לבתי מלאכה
כגון: אובניים,
מערבלים, אקסטרודרים
מחברת Ratcliffe,
אנגליה. תנורי חשמל
וגז ואביזריהם מחברת
Kilns & Furnaces.
סיבי קרמיקה לבניה
ובדוד לתנורים.**

**מגוון נרחב של צבעי
אמאיל ובקרוב צבעי
זכוכית.**

**כל הגלזורות שברשות-
ינו נשרפו על כלים
במעבדתינו ומוצגים
במרכזינו.**

**השרות שלנו כולל יעוץ
והדרכה ע"י קרמיקאית
מנוסה.**

**נותר לכם רק לבוא
ולהתרשם.**

אדם מנדל

תנורי חשמל לטמפרטורות גבוהות.

● תנורי חשמל לקרמיקה עם מערכת גז לרדוקציה.

● תנורי אמאיל וזכוכית.

● מערכות וויסות ובקרה אוטומטיות.

● תנורי רקו.

משרד:

רח' ברכוכבא 35 רמת-גן ת.ד. 487. טל: 03-74 59 98

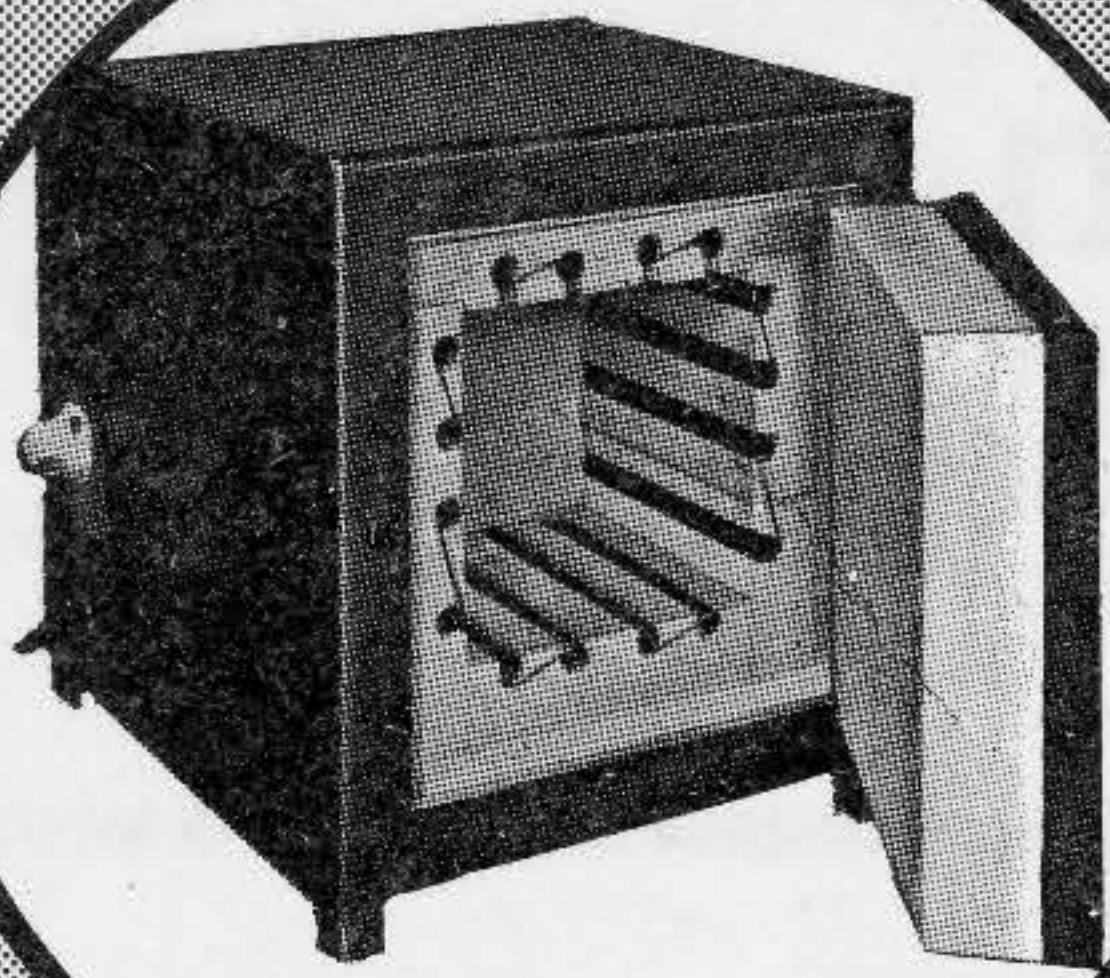
מפעל:

איזור תעשייה ב, באר-יעקב. טל: 054-27050

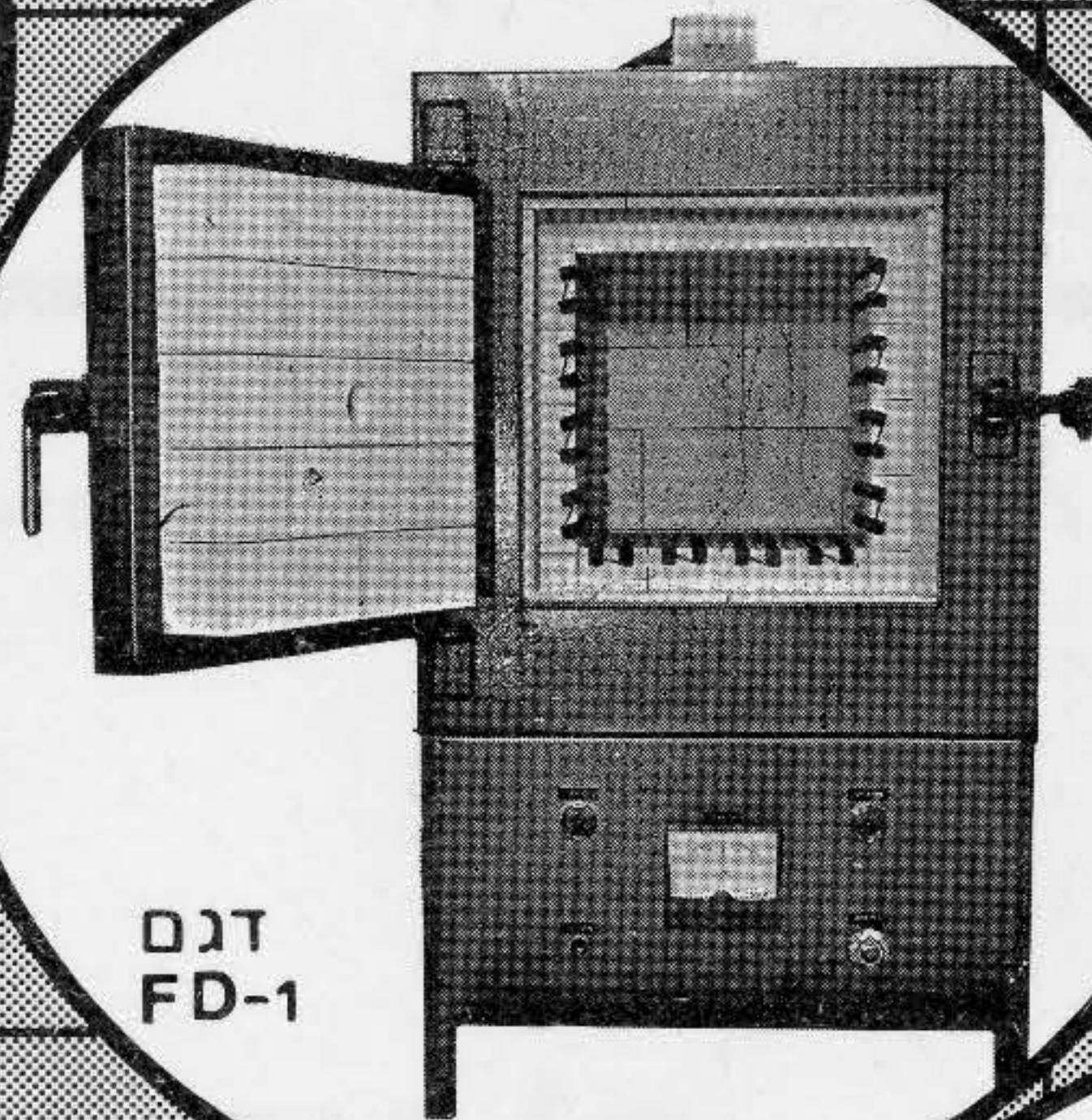
מגוון גדול של תנורי קרמיקה חשמליים

עד 1300°C

בגדלים שונים
כולל מערכות בקרה
אוטומטיות

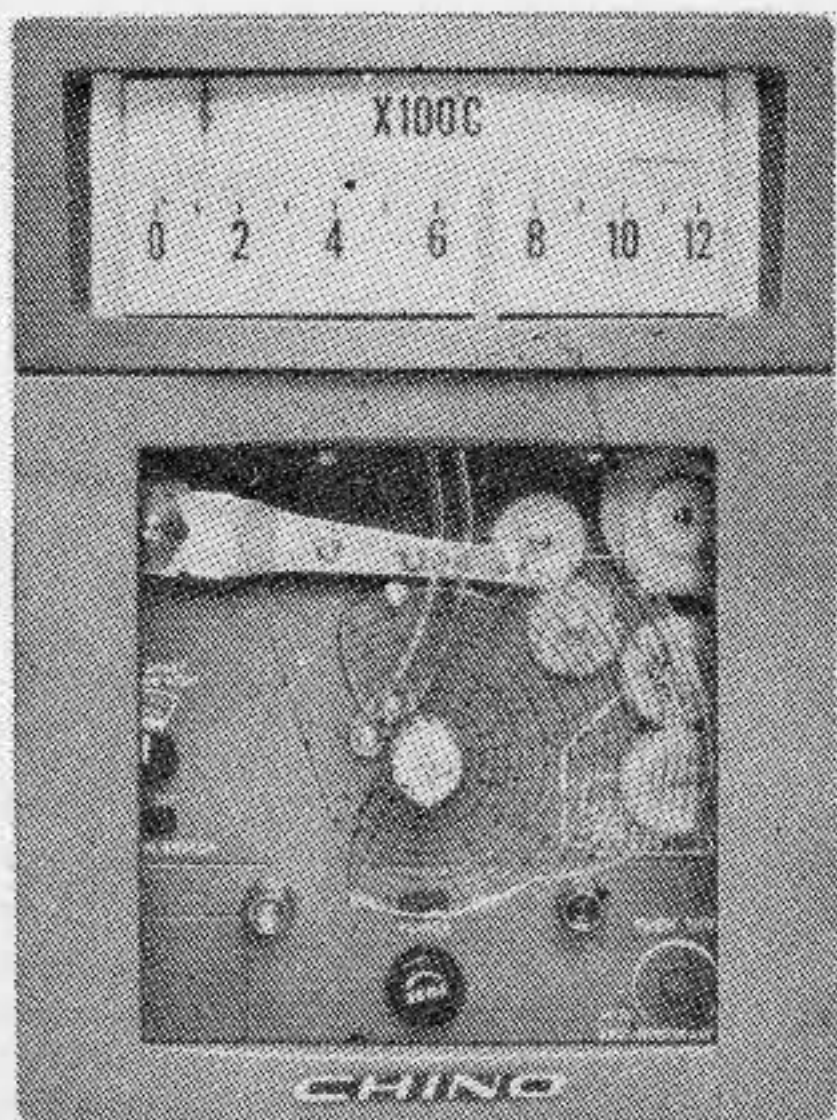

תנור ניסיונות
דגם T-5

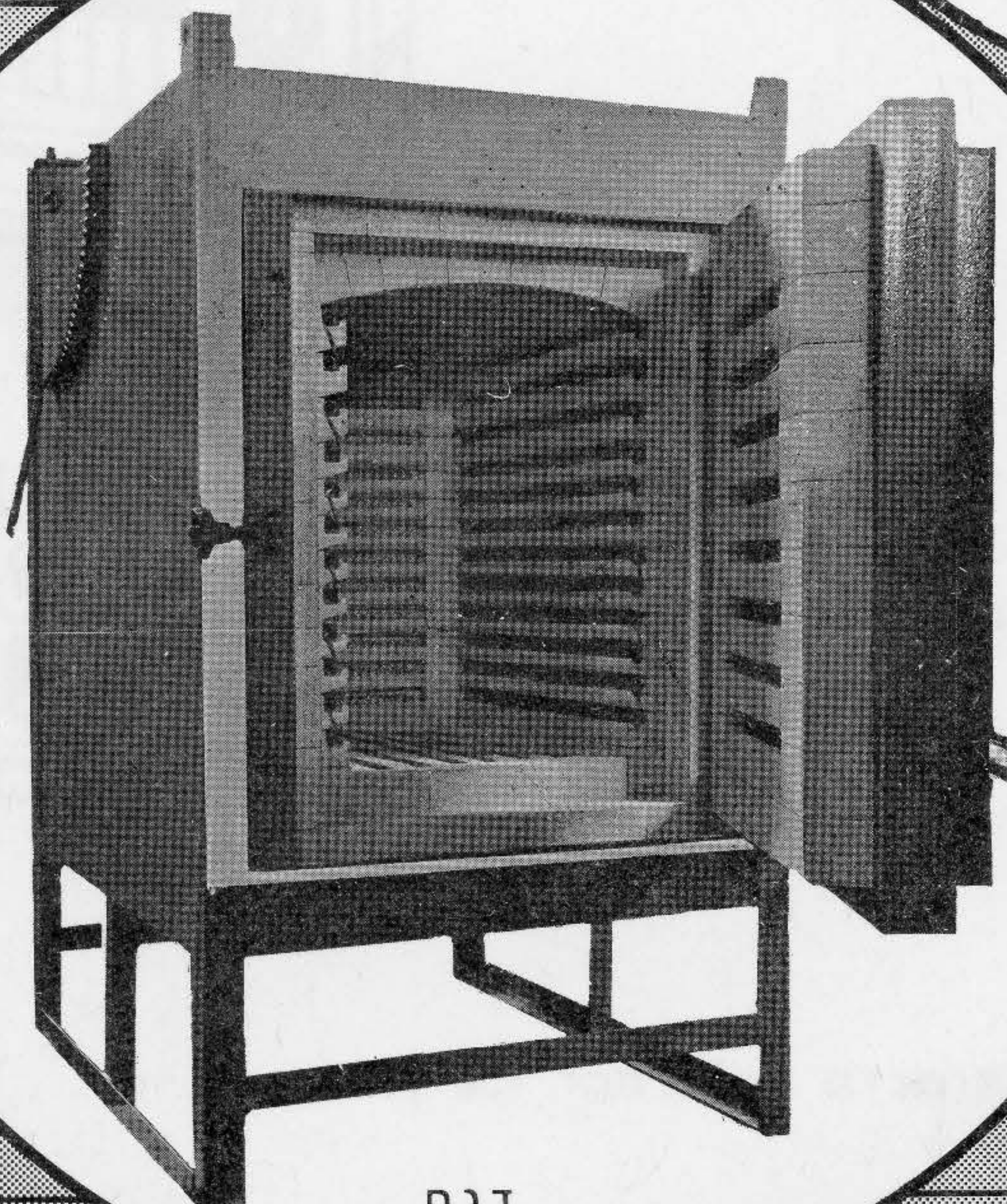
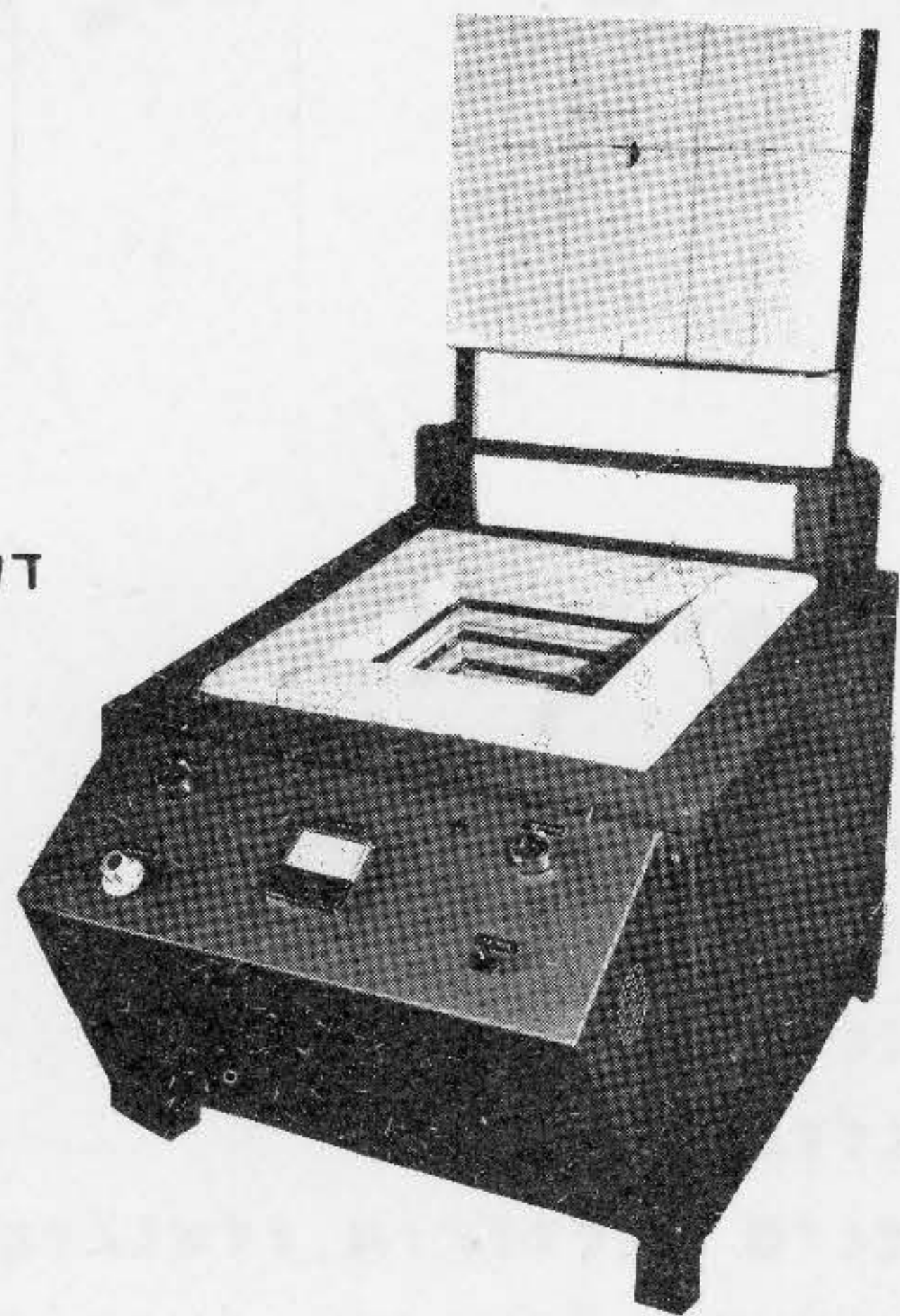

דגם
FD-1

לוח בקרה
עם תוכנית

דגם
V-FD-1
דלת עליונה

דגם
ET-7

חדש !!

תנורי קרמיקה מוסקים בגז
בשתוף עם חברת "פז-גז".

תנורים בעלי בדוד של
Ceramic Fiber, לחסכוך
משמעותי באנרגיה.

תנורים חד-פזיים ותלת-
פזיים עם Ceramic Fiber
בגדלים $400 \times 400 \times 400$ ויותר

פרטים טכניים
והצעות מחיר

אלקטרוטרם
תעשיית חשמל ומכנת בע"מ

ת.ד. 6250 חיפה טל. 04-663543

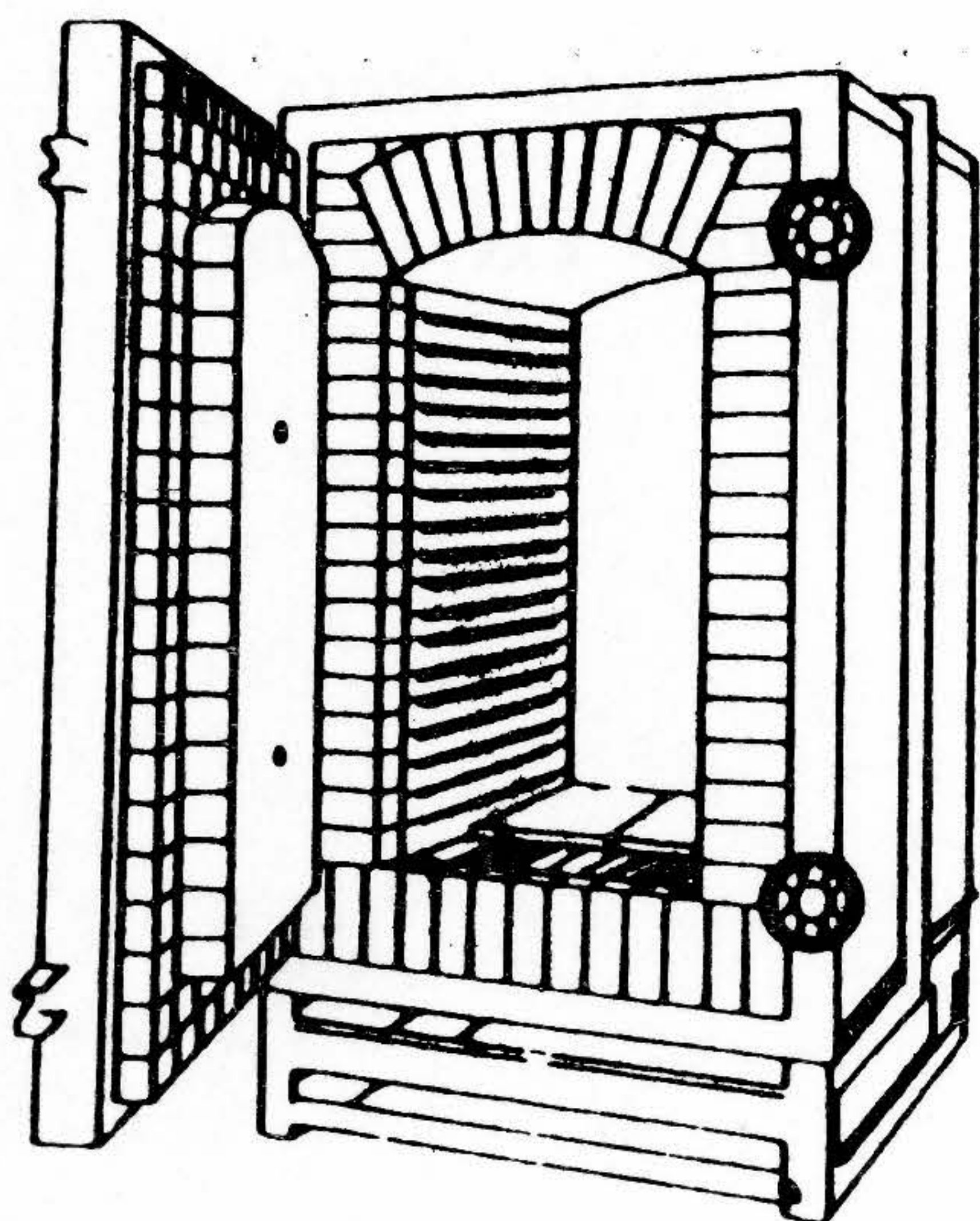
בית מסחר לאימפורט יוסף פקלמן בע"מ

נציגי סחר חוץ ומכיצים

1927 1013

רחוב זבולן 2, ת.ד. 1278, תל-אביב 61000. טלפונים: 82 2160, 82 2169-03.

המרכז לאמנים, חוגים וחובבים

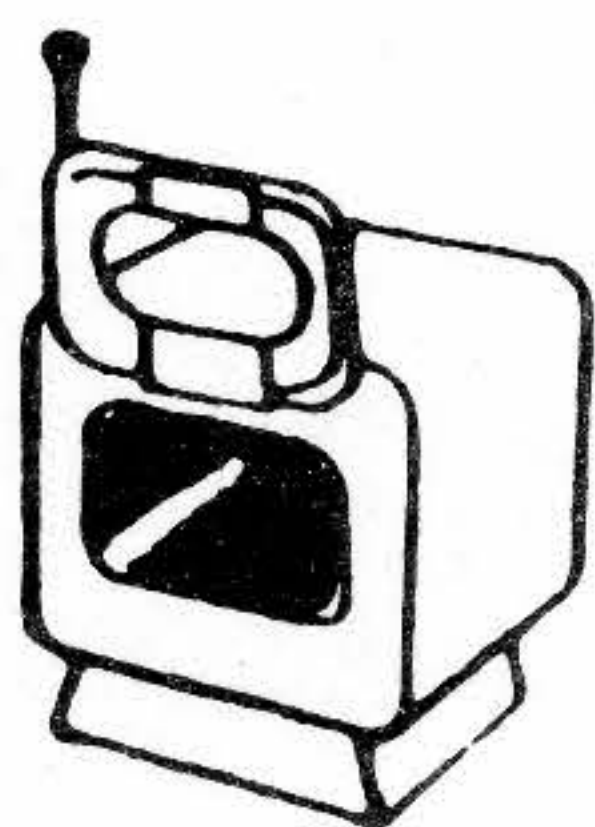

לקרמיקה

- גלזורות צבעוניות מוכנות וגלזורות בסיס
- חימר
- על גלזורות
- תח גלזורות
- צובענים לגלזורות ולאנגובים
- כלי עבודה לקרמיקה מאיכות מעולה
- כבשנים וחלקיהם
- לוסטרים וזהב בנוזל

לאמאיל

- צבעי וקישוטי אמאיל לזהב, כסף ונחושת
- כבשנים לצריסת אמאיל
- כלי עבודה לאמאיל

אנו מספקים למאות חוגים ואומנים בכל רחבי הארץ

קרה קומרץ בע"מ (מרדכי שטרנברג)

חומרי קרמיקה וזכוכית

תל-אביב, רח' חזנוביץ 10, טל. 824423 - 831326

(הכניסה דרך רח' צ' לנוב 43, פינת רח' שיבת-
ציון או שדרות הר-ציון 32 פינת רח' הקונגרס)
ת.ד. 35057

סוכן של
רוברט ברנט
ארצות הברית
אובני רגל ומוטור

- * חומר מוכן לעבודות אובנים ובנית יד
- * חומר מוכן ליציקה (יבש)
- * אנגובים, פריטות מכל המינים, גם ללא עופרת
- * גלזורות ללא עופרת וצבענים מוכנים
- * חמרי גלם בסיסיים:

Nepheline Syenite, Lepidolite,
Bone Ash, Cryolite, Talc,
Zirconium Silicate, Feldspar,
Kaolin

- * תחמוצות (אוקסידים)
- * כלי עבודה שונים
- * וכן סוכנויות לתנורי חשמל, גז, אובנים נרהוט לתנורים
- * פתוח בכל יום משעה 14⁰⁰ - 8⁰⁰ פרט ליום ו'

קרנת מכעלי קרמיקה בע"מ

נתניה, קרית אליעזר חיפה - מפרץ ת.ד. 10075

הספקת חומרי קרמיקה

חומרים מוכנים

אנגובים, גלזורות

אוקסידים וצבעים

ריהוט לתנורים

נתניה, קרית אליעזר. טלפון 053-22329

053-34938

תנורי שריפה חשמליים לאומנויות ומלאכה

התנורים מיוצרים ומסופקים זה שנים לבתי-ספר, מועדונים
מוסדות וחובבים בכל רחבי הארץ ופועלים בהצלחה.

סדרה K.

מתוכננים ומיוצרים במיוחד
לקרמיקה וזכוכית

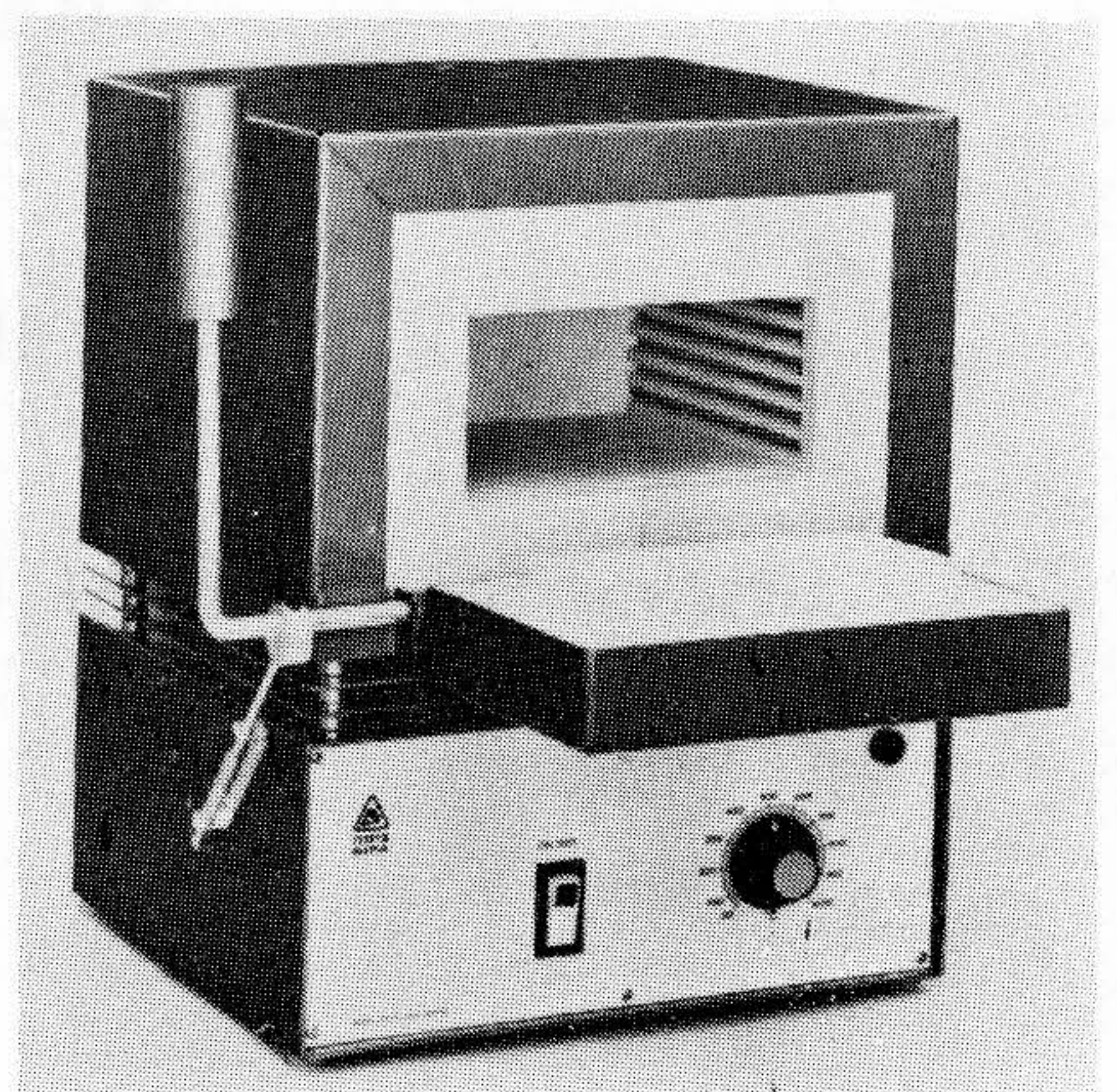

מעתה עד ל 1000°C
טמפ. עבודה

כל התנורים מיוצרים
עם בקרה ידנית או
אוטומטית, הכלולה
כסטנדרד במערכת הפקוד.

סדרה P.

מיועדים לאמאיל,
זכוכית וקרמיקה

כל התנורים הותאמו לשימוש ברשת
החשמל ביתית רגילה - ללא צורך
באינסטלציה תלת-פזית מיוחדת.

חרושת חשמל ומכשירי מדידה בע"מ
בני-ברק, רחוב בר-כוכבא 8,
טלפון 791481.

חרושת חשמל ותנורים מעבדתיים
רמת-גן, רחוב הירקון 11
(מאחורי בורסת היהלומים)
טלפון 731287.

"ארדו"
"ביפה"

משה מקור החמר הפלסטי לקרמיקה
אלור התעשייה (ע"י מוסק חי) נתניה

טל: 053-34087

הריני שמח להודיעך שפתחתי מכון להכנת

חמר לקרמיקאים

בתצורות המתאימות

לצבאות יז * לאבניס * ליציקות

בנוסף לתצורות המוכנות מתקבלות ברצון גם הזמנות
מיוחדות.

מספר הטלפון בביתי (בשעות אחה"צ והערב) 053-31758

הריני לראשיתך

משה

המחלקה הכלכלית והמסלית

מס' 447923, ת"א

מס' 447923, ת"א

המחלקה הכלכלית והמסלית

מס' 447923, ת"א

המחלקה הכלכלית והמסלית

מס' 447923, ת"א

המחלקה הכלכלית והמסלית

מס' 447923, ת"א

המחלקה הכלכלית והמסלית

מס' 447923, ת"א